

Univerzita Palackého v Olomouci
Právnická fakulta

Viktor Audy

**Právní úprava a postupy při odhalování, prověřování
a vyšetřování prostituce a kuplířství**

Diplomová práce

OLOMOUC 2011

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma „Právní úprava a postupy při odhalování, prověřování a vyšetřování prostituce a kuplířství“ vypracoval samostatně a citoval jsem všechny použité zdroje.

V Olomouci dne 27.10.2011

.....

Poděkování

Na tomto místě bych rád poděkoval Prof. JUDr. Ing. Viktoru Poradovi, DrSc. dr. h.c. a JUDr. Filipu Ščerbovi Ph.D. za jejich vedení a pomoc při vzniku této práce, který by nebyl možný bez jejich ochoty a podnětných připomínek.

Obsah

Obsah.....	4
1. Úvod.....	6
2. Kriminalistická charakteristika trestných činů se zaměřením na sexuální trestné činy.....	8
2.1. Obecné pojetí kriminalistické charakteristiky trestného činu	8
2.2. Kriminalistická charakteristika sexuálních trestných činů	9
2.3. Základní charakteristika a právní úprava mravnostní kriminality	11
2.3.1. Obecně k mravnostní kriminalitě.....	11
2.3.2. Pohled do historie na mravnostní kriminality.....	12
2.3.3. Základní charakteristika mravnostních trestných činů.....	14
2.3.4. Právní úprava a rozvoj mravnostních trestných činů.....	15
2.4. Typické způsoby páčání sexuálních trestných činů.....	18
2.4.1. Sexuální trestné činy páchané mezi dospělými	19
2.5.2. Sexuální trestné činy páchané mezi dospívající mládeží.....	20
2.5.3. Sexuální trestné činy páchané na mládeži.....	20
2.5.4. Osoba pachatele.....	21
2.5.5. Charakteristika obětí	22
3. Prostituce a kuplířství	24
3.1. Úvod k prostituci.....	24
3.2. Historie prostituce a kuplířství	25
3.3. Formy prostituce	26
3.4. Právní aspekty prostituce	29
3.5. Kuplířství	33

4. Rozbor metodiky vyšetřování trestných činů se zaměřením na sexuální trestné činy.....	36
4.1. Metodiky vyšetřování trestných činů obecně.....	36
4.2. Systém metodiky vyšetřování jednotlivých druhů trestných činů.....	38
4.3. Typické stopy	39
4.3.1. Místo činu sexuálních trestných činů	39
4.3.2. Materiální a biologické stopy s podrobnějším pohledem na analýzu DNA.....	40
4.3.3. Paměťové stopy.....	43
4.4. Typické vyšetřovací situace	44
4.5. Zvláštnosti předmětu vyšetřování.....	48
4.6. Zvláštnosti podnětů k vyšetřování	50
4.7. Zvláštnosti počátečních úkonů a opatření.....	52
5. Závěr.....	61

1. Úvod

Prostituce, jež je považována za nejstarší řemeslo lidstva, prolíná celou lidskou historií. Vždy tu byla a pokud se nic zásadního nezmění v biologické podstatě lidí tak je možné vyjádřit tezi, že tu i vždy bude. Fenomén prostituce a s ní související problematika kuplířství zasahuje do velice intimní stránky naší povahy. Stále se ve společnosti velmi málo mluví o této celospolečenské problematice a nerozváženost, často i nechuť otevírat tak citlivé téma je znát, na stále neutěšené situaci v České republice. Ale tato diskuze by se měla otevřít a začít řešit a to od obyčejných lidí až po námi delegované nejvyšší představitele státu. Státy, které našly tuto sílu postavit se těmto problémům čelem, dnes již mají řádně fungující systém s pečlivou ochranou těch nejslabších a nejzranitelnějších. Pochopitelně každý národ přistupuje k tomuto tématu odlišně, ať už z hlediska formy právní úpravy, tak z více či méně tabuizovaného vnímání dané společnosti. V naší zemi je tato tematika obzvláště důležitá, protože se stále více a více stáváme oblíbenou destinací sexuálně chtivých zahraničních návštěvníků. Taková kumulace sexuálních služeb a lidí pohybujících se v tomto takzvaném byznysu přináší zvýšený výskyt negativních jevů doprovázejících prostituci. Jsou to trestné činy s ní spojené, šíření pohlavních nemocí a v neposlední řadě morální úpadek společnosti. Podstatné tedy je rozšířit právní úpravu, vymezit přesně podmínky, stanovit přísné sankce za nejzávažnější trestné činy spojené s prostitucí a v neposlední řadě nastolit celospolečenský dialog o povaze věci a případné plné legalizace této činnosti.

Toto téma jsem si zvolil z důvodu získání informací o kriminalistických postupech ve vyšetřování sexuálních trestných činů. Také kvůli snaze popsat nové trendy a nebezpečí spojená s prostitucí a poukázat na možná řešení.

V samotné práci se v úvodní části zabývám obecným popisem kriminalistické charakteristiky trestných činů s přihlédnutím k charakteristice sexuálních trestných činů. Posléze rozebírám mravnostní kriminalitu, opět se zaměřením k problematice sexuálních trestných činů a s pohledem do historie. Přitom však nezapomínám na současnou právní úpravu prostituce a kuplířství, včetně pohledu do zahraničních právních úprav. Tento fenomén prodeje lásky spolu s negativním působením

kuplířství je zde dopodrobna rozebrán. Díky podrobnému rozboru metodiky vyšetřování trestných činů, opět se samostatnou kapitolou sexuálních trestných činů, je dále popsána celá škála témat. Jsou jimi typické stopy, typické vyšetřovací situace, zvláštnosti předmětu vyšetřování, zvláštnosti podnětů k vyšetřování, zvláštnosti počátečních úkonů a opatření.

2. Kriminalistická charakteristika trestných činů se zaměřením na sexuální trestné činy.

2.1. Obecné pojetí kriminalistické charakteristiky trestného činu

Pro celou kriminalistiku je trestný čin nejdůležitějším objektem zkoumání. Kriminalistika při tomto zkoumání popisuje různé důležité vlastnosti trestného činu, které posléze slouží k poznání jak trestné činy odhalit, efektivně vyšetřovat a dokonce jim předcházet.

Charakterizovat trestný čin tedy znamená popsat jeho hlavní, významné vlastnosti a to ze všech hledisek odpovídajících specifickým předmětům zkoumání konkrétní vědy. Trestný čin není objektem zkoumání pouze pro kriminalistiku, ale také pro mnohé jiné vědní obory. Proto záleží, který vědní obor trestný čin zkoumá, neboť každý na něj nahlíží z jiného úhlu. A tak se setkáváme s trestněprávní charakteristikou trestného činu, kriminologickou charakteristikou, psychologickou či sociologickou.¹

Kriminalistika samotná se tedy zabývá trestným činem jako společensky nebezpečným druhem lidského jednání a toto jednání zanechává v okolním prostředí stopy. Toto jednání musí konat určitý subjekt, v tomto případě pachatel. Koná jej určitým způsobem, za určitých situačních podmínek a jeho jednání směřuje proti určitému předmětu útoku. Velmi často má toto jednání specifický motiv. Všechny tyto informace pak ovlivňují celý proces odhalování, vyšetřování a předcházení trestným činům.

Na základě těchto skutečností je možné vyjmenovat tyto hlavní prvky trestného činu:

- způsob páchaní trestného činu,
- kriminální situaci,
- vlastnosti pachatele trestného činu,

---

¹ PORADA, V. a kol. *Kriminalistika*. Brno: Akademické nakladatelství CERM, 2001. str. 504

- další znaky důležité pro tvorbu stop.²

Tyto součásti kriminalistické charakteristiky trestného činu jsou dále podrobně popisovány a rozebírány jejich jednotlivé vlastnosti.

Pokud výše uvedené hlavní prvky shrneme do jedné definice kriminalistické charakteristiky trestného činu, pak zní:

*Kriminalistická charakteristika trestného činu je popisem těch kriminalisticky relevantních vlastností trestného činu, které podstatně ovlivňují proces tvorby stop a proces poznání trestného činu. Jejími součástmi jsou zejména způsob páchaní trestného činu, kriminální situace, osobnostní rysy pachatele, oběť a předmět útoku a motiv činu.*³

Podstatné je ještě zmínit, že snahou kriminalistické teorie je trestné činy seřadit do skupin příbuzných trestných činů. A pro tyto skupiny následně vypracovávat typové kriminalistické charakteristiky.⁴

2.2. Kriminalistická charakteristika sexuálních trestných činů

Mravnostní trestné činy vzhledem ke svému charakteru, ale také díky dopadům na chráněný zájem, jsou řazeny mezi nejzávažnější trestné činy. Následek těchto činů působí bezprostředně po jejich spáchání, ale co je ještě závažnější, že může spustit následky v podobě nebezpečí vývojových psychických poruch, různých traumatizujících poškození atd. Z těchto důvodů patří svoboda a lidská důstojnost mezi nejdůležitější základní práva člověka zaručená Listinou práv a svobod, jež je zakotvena v ústavním pořádku České republiky. Jako mezinárodní dokument, který pokrývá problematiku sexuálních práv zmiňme Deklaraci sexuálních práv z 13. světového sexuologického kongresu ve Valencii. Byla přijata 20.6.1997 a vyzývá každé společenství k vytvoření takových podmínek, jež dávají možnost každému

---

² Tamtéž str. 504

³ Tamtéž

⁴ MUSIL, J., KONRÁD, Z., SUCHÁNEK, J. *Kriminalistika*. 1.vyd. Praha: C.H. Beck, 2001, str.31

člověku uspokojovat své potřeby, aniž by však překročil deklarovaná sexuální práva.⁵

Tyto deklarovaná práva zní:

- *Právo na svobodu, vylučující všechny formy sexuálního donucování nebo nátlaku, vykořisťování a zneužívání,*
- *Právo na autonomii, integritu a bezpečnost těla, zahrnující kontrolu a potěšení z vlastního těla bez mučení, zohavení a jakéhokoliv násilí,*
- *Právo na sexuální rovnost,*
- *Právo na sexuální zdraví včetně dostupnosti všech dostatečných zdrojů pro podporu výzkumu, diagnostiky, léčby a nezbytných znalostí HIV- AIDS- STD,*
- *Právo na široké, objektivní a faktické informace o lidské sexualitě, které by umožňovaly rozhodování ve vztahu k sexuálnímu životu,*
- *Právo na dostatečnou sexuální výchovu od narození,*
- *Právo svobodně se stýkat, zahrnující možnost uzavřít manželství nebo ne, rozvádět se a vytvářet jiné typy sexuálního soužití či společenství,*
- *Právo svobodné a odpovědné volby ve věcech reprodukce, počtu dětí, doby jejich narození, přístupu k prostředkům regulace porodnosti a plánovaného rodičovství,*
- *Právo na soukromí a schopnost činit samostatná rozhodnutí o sexuálním životě,*
- *Sexuální zdraví je základním a fundamentálním lidským právem.⁶*

---

⁵ STRAUS, J. a kol. *Kriminalistická metodika*. 2.vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2008. str. 123

⁶ Tamtéž str.122

2.3. Základní charakteristika a právní úprava mravnostní kriminality

2.3.1. Obecně k mravnostní kriminalitě

Trestné činy sexuálně orientované jsou vzhledem k jejich dopadům na chráněný zájem zařazovány mezi nejzávažnější trestné činy. Ohrožují totiž nejsilněji chráněné zájmy trestním zákonem jako jsou: život a zdraví člověka, svoboda v rozhodování v sexuálních vztazích, mravní vývoj mládeže. Zasahují tedy hluboce do nejcitlivější sféry osobní integrity. Škodlivý následek je patrný bezprostředně po jejich spáchání, avšak často mnohem závažnější jsou možné následky ve formě psychického poškození, jehož následkem může dojít k rozvoji psychických poruch a deviací, které nezřídka vedou k rozvoji abnormálního chování v sexuálních vztazích u samotné oběti. V případě osob mladších 18 let či dokonce dětí jsou tyto následky ještě zesíleny jejich mravní a fyzickou nevypěstostí a nesou si je po celý zbývající život. Tomu také odpovídají sankce za spáchání takového trestného činu s náležitým přístřením je-li spáchán na dítěti či mladistvému.

Osobní svoboda a lidská důstojnost jsou společenské hodnoty chráněné ve všech demokratických zemích na světě. Jsou chráněny a garantovány v rámci základních práv člověka v Listině základních práv a svobod, která je součástí ústavních zákonů České republiky. Jsou také chráněny řadou mezinárodních dokumentů. Takovými dokumenty jsou například: Mezinárodní pakt o občanských a politických právech přijatý a uveřejněný ve Sb. zákonů č. 120/1976, Evropská úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod přijatá a uveřejněná ve Sb. zákonů pod č. 209/1992 a Deklarace sexuálních práv přijatá ve Valencii roku 1997 na 13. světovém sexuologickém kongresu.⁷

V prevenci sexuálních trestných činů rozlišujeme trestné činy páchané deviantními pachateli a nedevariantními jedinci. U deviantních pachatelů je potřebná zejména opatření zdravotnická. K aplikaci této léčby může dojít již v primární

---

⁷ CHMELÍK, J. a kol. *Mravnost, pornografie a mravnostní kriminalita*. 1. vyd. Praha: Portál, 2003. str. 11

prevenci, kdy zdravotnická zařízení dostatečně včas vyhledají deviantní jedince. Medicínským zásahům nelze také upřít významnou roli v sekundární, potažmo terciární prevenci. V léčbě sexuálních deviantů se jedná o komplex rozličných léčebných metod, které jsou podle daného konkrétního případu v různé míře aplikovány. Mezi tyto metody patří farmakoterapie, chirurgická terapie, psychoterapie apod. U nedevariantních pachatelů sexuální kriminality se uplatňuje především preventivní opatření z oblasti sociální prevence včetně potlačování alkoholismu a jiných návykových závislostí a zvyšování vzdělanosti. Podstatnou roli hraje také sexuální výchova mladých lidí a dostupnost pornografie a dalšího sortimentu s erotickým zaměřením bez represí státu. Důležitým prvkem v této prevenci může být dekriminální prostituce a její plná legalizace.⁸

2.3.2. Pohled do historie na mravnostní kriminality

Sexualita motivuje jednání člověka od úsvitu historie. Ve všech nám známých kulturách a civilizacích sehrávala důležitou roli, od náboženských obřadů, kultů a tabu až k právnímu zakotvení s přesně danými tresty. Avšak nikdy v historii sebekrásnější tresty neodradily jednotlivce od nevěry, znásilnění, a to i když jim hrozil trest smrti či doživotní zmrzačení. Sexuální touha u těchto jedinců vždy zvítězila nad jakýmkoliv trestem a jakkoliv ostrým represivním aparátem.

V pohledu do historie nejprve začneme u starověku, kde byla žena považována za vlastnictví muže. Muž s ní tedy mohl nakládat dle své vůle a libosti. Vzhledem k tomu, že lidé ve starověku pokládali ženu za věc tedy, že k ní náleží vlastnická práva, byl jakýkoliv útok na ženu považován za narušení tohoto vlastnického práva a podle toho byl také trestán. Proto byly tyto tresty velmi přísné. Trest smrti za znásilnění, únos či cizoložství byl ve starověku uplatňován právem babylonským, řeckým, islámským. Pokud byla znásilněna vdaná žena tak byl uplatňován i právem židovským. Římské právo zase tento nejpřísnější trest používalo pokud byl znásilněn chlapec. Ve středověku bylo znásilnění trestáno smrtí v Anglii, Francii a Rakousku. Poprvé se v psaném právu objevuje trestání homosexuality až v Augsburském městském právu v roce 1267, trestem byla ztráta hrdla. Často se také

---

⁸ NOVOTNÝ, O., ZAPLETAL, J. a kol. *Kriminologie*, 2.vyd. Praha: ASPI, 2004, str. 313-315

ve středověku používal místo trestu smrti, trest ztráty genitálií či kastrace. První tresty za sodomii se objevují v 15.století a byly udělovány jak pachateli, tak i zvířeti. Kupodivu daleko mírněji byl posuzován pohlavní styk mezi příbuznými, pachatel musel zaplatit pokutu. Naproti tomu velmi mírné tresty byly uplatňovány za sexuální delikty v Rusku. Zde pachateli za znásilnění hrozil pouze peněžitý trest. Výjimek, kdy znásilnění nebylo trestné bylo ve středověku a následně i v novověku několik. Zcela běžné byly násilnosti na ženách během válek. Pokud se stala žena kořistí vítěze bylo běžné a beztrestné, že mohla být znásilněna, dokonce i zabita. Legální forma znásilnění je známa ze středověké Evropy v podobě práva první noci uplatňovaném šlechtici a pány daného území při sňatku jeho poddaných. Také bylo beztrestné znásilnění prostitutky.⁹

Ke změnám v trestání za znásilnění dochází až v době Josefa II. a to zejména vlivem tehdejšího rozšíření humanitního proudu po celé Evropě. Postupně se upouštělo od trestů smrti a trestů zmrzačení a docházelo k liberálnějšímu přístupu při posuzování sexuálních zločinů. Pro nás z pohledu českého právního systému je nejdůležitější trestní zákoník Rakousko- Uherský, tehdy platný i pro země Koruny české. Již tento zákoník definoval sexuální delikty jako zločiny, které byly vymezeny do samostatných skutkových podstat. Tyto skutkové podstaty byly v tomto trestním zákoníku uvedeny jako: násilné smilstvo, zprznění a zločiny proti přirozenosti, zprznění krve, svedení ke smilstvu a kuplířství vzhledem k nevinné osobě. Dnešní trestné činy sexuální povahy jsou si v určitých aspektech podobné s těmi z Rakousko- Uherského trestního zákoníku. Násilné smilstvo je svým pojetím podobné dnešnímu trestnému činu znásilnění. S tím rozdílem, že bylo vyloučeno znásilnění mezi manželským párem. Zprznění se blíží naší skutkové podstatě trestného činu pohlavního zneužívání, avšak ochraně podléhala pouze oběť do 14 let věku. Zprznění krve je podobné dnešnímu pojetí trestného činu soulože mezi příbuznými s výjimkou, že za skutkovou podstatu tohoto zločinu nebyla považována soulož mezi sourozenci. Zločin proti přirozenosti již v současném právu není zastoupen.¹⁰

---

⁹ CHMELÍK, J. a kol. *Mravnost, pornografie a mravnostní kriminalita*. 1. vyd. Praha: Portál, 2003. str.13

¹⁰ Tamtéž str.14

I dnes jsou mravnostní trestné činy vzhledem ke svému charakteru považovány za jedny z nejzávažnějších trestných činů vůbec. Se zvláštní ochranou mládeže a dětí před těmito negativními jevy. Také v současnosti, jako i v minulosti, je odhalování a objasňování těchto trestných činů velmi obtížné. Oběti nemají ochotu oznamovat a podrobovat se postupům spojených s objasňováním a dokazováním trestných činů, tak hluboce se dotýkajících jejich osobní integrity a intimity. K nemalé řadě deliktů také dochází v rodinném prostředí, často na dětech či mládeži, kde je neochota obětí ještě znásobena závislostí na pachateli či citovou vazbou. Je nutno zdůraznit, že sexuální násilí zanechává velmi závažné psychické následky a může vyvolat různé sociálně - patologické jevy.¹¹

2.3.3. Základní charakteristika mravnostních trestných činů

Mravnostní trestné činy nemůžeme hodnotit jen a pouze jako trestné činy páchané osobami se sníženou ovládací schopností. Je nesporným faktem, že značný podíl na sexuální kriminalitě mají osoby v podstatě zdravé. Nemůžeme o nich hovořit, že jsou zdravé z pohledu běžné společnosti, ale z pohledu psychiatrie a psychologie se jedná o zdravé jedince, netrpící žádnou sexuální deviací. To nám ostatně naznačuje i náhled do samotné historie lidstva, kdy byly běžné takové činy jako jsou znásilnění, soulož mezi příbuznými, sexuální zneužívání apod. Obzvláště při válečných konfliktech a různých výjimečných společenských situacích. V žádném případě nelze tedy říct, že by tyto trestné činy byly výsadou jen sexuálních deviantů či psychicky narušených osob. Stejně tak bych se neopovažoval tvrdit, že je to běžná součást života a lidská přirozenost, i když by k tomuto tvrzení zkoumání určitých dějinných událostí mohlo svádět. Ovšem i nevyvratitelnou skutečností zůstává, že nezanedbatelná část těchto trestných činů je páchána osobami, které trpí sexuální deviací či jinou patologickou poruchou osobnosti.

Mravnostní trestné činy zasahují čtyři základní roviny:

1. morální vztahy ve společnosti,

---

¹¹ Tamtéž

2. život a zdraví občanů poškozených v důsledku protiprávního jednání ve sféře sexuálních vztahů,

3. zdravý vývoj mládeže,

4. dobré mravy v sexuálních vztazích mezi dospělými jedinci.¹²

Důležitým posunem v posuzování a také v právním hodnocení mravnostní kriminality byl zcela jistě rok 2001. V tomto roce došlo k změně trestního zákoníku, která zásadním způsobem upravila skutkovou podstatu trestného činu znásilnění. Dle § 241 trestního zákona č. 140/1961 Sb., dnes dle § 185 zákona číslo 40/2009. Tato změna spočívala v tom, že se rozšířila a zpřesnila trestnost jednání, která násilným způsobem nutila jinou osobu k sexuálnímu styku. Do té doby byl trestný čin znásilnění vnímán jako čin, který konají výlučně muži na ženách. Podle předchozí právní úpravy nemohli být tedy muži znásilněni, ale pouze se mohli stát obětí trestného činu omezování na osobní svobodě. Tento konzervativní náhled byl tedy nadobro prolomen a rozšířil ochranu trestného činu znásilnění i na muže.¹³

2.3.4. Právní úprava a rozvoj mravnostních trestných činů

Mezi mravností trestné činy řadíme především ty trestné činy uvedené v III. hlavě zvláštní části trestního zákona, pojmenované jako trestné činy proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti. Jedná se o tyto trestné činy: § 185 znásilnění, § 186 sexuální nátlak, § 187 pohlavní zneužití, § 188 soulož mezi příbuznými, § 189 kuplířství, § 190 prostituce ohrožující mravní vývoj dětí, § 191 šíření pornografie, § 192 výroba a jiné nakládání s dětskou pornografií, § 193 zneužití dítěte k výrobě pornografie.

Jako další skupinu mravnostních trestných činů označujeme trestné činy uvedené v hlavě IV. zvláštní části trestního zákona, jedná se o trestné činy proti rodině a dětem. V této skupině je to dle nového trestního zákoníku zejména : § 198 týrání svěřené osoby, § 199 týrání osoby žijící ve společném obydlí, § 201 ohrožování výchovy dítěte, § 202 svádění k pohlavnímu styku.

---

¹² CHMELÍK, J. a kol. *Mravnost, pornografie a mravnostní kriminalita*. 1. vyd. Praha: Portál, 2003. str. 18

¹³ STRAUS, J. a kol. *Kriminalistická metodika*. 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2008. str. 123

Dále to jsou trestné činy uvedené v hlavě II. zvláštní části trestního zákona, v dílu 1. trestné činy proti svobodě. V této kategorii se jedná především o trestné činy: § 168 obchodování s lidmi, § 170 zbavení osobní svobody, § 171 omezování osobní svobody, § 172 zavlčení, § 175 vydírání, § 177 útisk.¹⁴ Z těchto vyjmenovaných mravnostních trestných činů jsou nejčastější a nejzávažnější trestné činy znásilnění a pohlavního zneužívání.¹⁵

Daly by se také uvést i další trestné činy, které mohou být páčány v souvislosti s mravnostními trestnými činy, avšak nejsou natolik typické a časté, abychom je mohli do uvedených skupin zařadit.¹⁶

Od poloviny devadesátých let až do dnes lze zaznamenat poměrně značný nárůst sexuálních trestných činů souvisejících s násilně vynucovanou prostitucí za úplatu. V tomto případě pachatel nutí ženu pod pohrůžkou fyzického nebo psychického násilí k poskytování sexuálních služeb za úplatu.¹⁷ Tento druh trestné činnosti lze přičíst bouřlivému rozvoji prostituce a na hraně zákona pohybuje se podnikání v oblasti nočních klubů. Typickým případem takového trestného činu se většinou odehraje právě v těchto nočních klubech či přímo na ulici, kdy prostitutka či společnice odmítne pachatel a ten stejně pokračuje v pohlavním styku či násilím poškozenou donutí. Další negativní vývoj z této trestné činnosti směřuje na vznik organizovaných skupin s mezinárodním přesahem. A s tím souvisí trestné činy páchané v zahraničí na českých občanech či dokonce českými občany. Opět je oběť nucena k pohlavnímu styku za úplatu.

Rozvoj mravnostní trestné činnosti se také nevyhýbá novému trendu organizovaných skupin působících v porno průmyslu. V této oblasti sexuální trestné činnosti dochází často k násilí na obětech, psychického či fyzického nátlaku. Také jsou nuceny před kamerou k různým bolestným praktikám, mučení, násilí či dokonce

---

¹⁴ aktuální znění: zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů

¹⁵ MARTINEC, Jan. *Kriminalita podle policejních statistik stoupá, nejvíce přibylo mravnostní*. Mediafax.cz, [cit.. 25. října 2011] Dostupné na < <http://www.mediafax.cz/print/domaci/3191649-Kriminalita-podle-policejnich-statistik-stoupa-nejvice-pribylo-mravnostni> >

¹⁶ CHMELÍK, J. a kol. *Mravnost, pornografie a mravnostní kriminalita*. 1. vyd. Praha: Portál, 2003. str. 74

¹⁷ Tamtéž str.18

přímé znásilnění. Oblast dětské pornografie je samostatnou kategorií těchto sexuálních trestných činů. Bohužel také rozvoj celosvětové internetové sítě přispěl k šíření a tedy nelegálním ziskům z této trestné činnosti. Velmi často jsou tyto trestné činy spáchány organizovanými zločineckými skupinami řízenými ze zahraničí.

Rád bych také zmínil, že v budoucnu se chystá změna právní úpravy týkající se odškodnění obětí trestných činů. Dnešní právní úprava se týká pouze obětí trestného činu, kterým je způsobena škoda na zdraví, případně smrt. De lege ferenda by se měl okruh trestných činů, na které se odškodnění obětí vztahuje, rozšířit o oběti znásilnění, sexuálního nátlaku, pohlavního zneužití, kuplířství a také zločinů spojených s pornografií. Plánuje se navýšení peněžního odškodnění, ať už samotné oběti trestného činu nebo pozůstalým. U pozůstalých by se náhrada měla nově vztahovat i na sourozence oběti. Také by se měl zlepšit přístup k takto poškozeným osobám a jejich možnosti v trestním řízení. Zákonodárci si od takové změny také slibují nepřímý vliv na odhalování trestných činů zasahujících do lidské důstojnosti. Je totiž nebezpečným trendem, že díky nešetrnému přístupu k obětem a takřka nulové šanci na odškodnění oběti pachatelem, se tyto trestné činy stále ještě oznamují v počtu, který neodpovídá skutečnému počtu těchto trestných činů. Ministerstvo spravedlnosti počítá s tím, že v rámci této změny právní úpravy, se bude udílet akreditace nestátním neziskovým organizacím. Tyto organizace budou poskytovat právní pomoc a právní poradenství obětem trestných činů.¹⁸ Mezi takové neziskové organizace, které pomáhají obětem trestných činů již dnes patří organizace La Strada. Tato nevládní nezisková organizace působí v oblasti řešení problematiky obchodu s lidmi. Jako jediná specializovaná organizace, která se v rámci ČR věnuje výlučně pomoci obchodovaným a vykořisťovaným osobám. Jejím cílem je přispívat k odstranění obchodování s lidmi a jejich vykořisťování a poskytnout podporu a ochranu vykořisťovaným a obchodovaným lidem.¹⁹ Tuto akreditaci bude pochopitelně udělovat ministerstvo spravedlnosti a jen v případě

---

¹⁸ PALEČKOVÁ, Tereza. *Zákon o obětech trestné činnosti posílí jejich práva a ochranu*. Justice.cz, 11. července 2011 [cit. 20. července 2011] Dostupné na < <http://portal.justice.cz/Justice2/MS/ms.aspx?j=33&o=23&k=2375&page=5> >

¹⁹ LA STRADA, Dostupné na < <http://www.strada.cz/index.php/cz/kdo-jsme/o-nas> >

splnění zákonných podmínek. Předpokládaná účinnost zákona by mohla nastat počátkem roku 2013.²⁰

Dnes upravuje postavení poškozených trestní řád, zákon o poskytování peněžité pomoci obětem trestné činnosti, z. č. 204/2006 Sb. a zákon o sociálních službách, z. č. 108/2006 Sb. Další změnou zlepšující postavení obětí trestných činů je novela trestního řádu, na jejímž základě mohou poškození žádat náhradu morální a nemajetkové újmy již v trestním řízení. Doposud se museli obracet na civilní soud se žalobou na ochranu osobnosti.

2.4. Typické způsoby páchaní sexuálních trestných činů

Trestný čin může být spáchán různými způsoby a také je velmi často spojen s různými dalšími událostmi. Takovými událostmi mohou být kupříkladu nešťastné náhody, působení přírodních sil, přestupky, správní delikty atd. Kriminalistika se musí zabývat všemi pro vyšetřování relevantními událostmi. Každá taková událost se skládá z řady dílčích a velmi často různorodých prvků. Zkoumáním jednotlivých prvků se nezabývá pouze kriminalistika, nýbrž také kriminologie, soudní lékařství, soudní psychologie, soudní psychiatrie.²¹ Kriminalistika se ve své snaze odhalovat trestné činy nesporně nemůže obejít bez kriminologie. Obě tyto vědy sblížuje zkoumání stejného jevu, kterým je kriminalita. Kriminologie se zaměřuje na popis jevů souvisejících s kriminalitou, empirické zpracování těchto jevů a následně takto zpracované poznatky poskytuje pro praxi. Tyto výsledky kriminologického zkoumání bohatě využívá kriminalistika při svém primárním úkolu, kterým je objasňování trestných činů. V typizování a utřídění způsobů páchaní sexuálních trestných činů tak kriminologie zásadně pomáhá kriminalistice.²²

*Způsobem páchaní trestného činu se v kriminalistice rozumí systém operacionálních elementů trestných činů.*²³ Mezi ně patří jednání pachatele a věcné

---

²⁰ PALEČKOVÁ, Tereza. *Zákon o obětech trestné činnosti posílí jejich práva a ochranu*. Justice.cz, 11. července 2011 [cit. 20. července 2011] Dostupné na < <http://portal.justice.cz/Justice2/MS/ms.aspx?j=33&o=23&k=2375&page=5> >

²¹ PORADA, V. a kol. *Kriminalistika*, Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2007, str.46

²² NOVOTNÝ, O., ZAPLETAL, J. a kol. *Kriminologie*, 2.vyd. Praha: ASPI, 2004, str. 8-9

²³ PORADA, V. a kol. *Kriminalistika*. Brno: Akademické nakladatelství CERM, 2001. str. 508

komponenty jako jsou zbraně, nástroje apod. Způsob páchaní má v kriminalistice významné postavení, protože se zobrazuje ve stopách, opakuje se v jistých variantách a je determinován různými faktory objektivní a subjektivní povahy.

Důležitými kritérii je věk pachatele a předmět útoku (oběť). Na základě tohoto kritéria lze způsoby páchaní sexuálních trestných činů rozdělit na:

1. sexuální trestné činy páchané mezi dospělými,
2. sexuální trestné činy páchané mezi dospívající mládeží,
3. sexuální trestné činy páchané na mládeži.

2.4.1. Sexuální trestné činy páchané mezi dospělými

Do této kategorie spadají trestné činy, jejichž pachatel a oběť je starší 18 let. Typickými trestnými činy jsou znásilnění, kuplířství, vydírání, omezování a zbavení osobní svobody. Pro tyto trestné činy je typické fyzické nebo psychické násilí, stejně jako pohrůžky bezprostředního nebezpečí.

U znásilnění lze dle modu operandi charakterizovat následující situace:

- Pachatel zná oběť, existuje mezi nimi určitý vztah. Pachatel tohoto vztahu využije, aby vlákal oběť na určité místo, kde vyžaduje pohlavní styk. Vynucuje si jej i za použití násilí či hrozby bezprostředního násilí.

Např.: B. B. pozval svoji spolupracovnici na návštěvu do svého bytu, kde ji opakovaně brutálně znásilnil a způsobil jí ublížení na zdraví. Poté ji pustil domů.²⁴

- Pachatel naváže povrchní známost s obětí (nabídne ji doprovod), ve vhodném okamžiku se pokusí o pohlavní styk, jestliže se oběť rozhodne vzdorovat, použije násilí různé intenzity.

Např.: ve večerních hodinách F. H. navázal na stanici autobusu rozhovor s J. P. a po krátké rozmluvě ji pozval do svého bytu na sklenku koňaku. J. P. pozvání přijala a v bytě byla pachatelem znásilněna.²⁵

---

²⁴ KONRÁD, Z. a kol. *Metodika vyšetřování jednotlivých druhů trestných činů*. 3.vyd. Praha: Policejní akademie České republiky, 1999. Str. 79

- Skupinové a organizované znásilnění žen, kdy si skupina pachatelů vyhlédne oběť (náhodnou, cílenou) a na vhodném místě ji přepadne a přinutí k souloži. Tu zpravidla vykonají všichni zúčastnění pachatelé.

Např.: Skupina mladíků přepadne v parku mladou dívku a přinutí ji k souloži s každým mladíkem skupiny.

- Pachatel vyhledává vhodnou oběť, převážně osamělé ženy a bez předchozího kontaktu je napadá a na místě znásilňuje za použití brutálního násilí, nebo hrozby zbraní.

Např.: V inkriminovaný den chodil šestadvacetiletý muž po ulicích, potkal asi 30letou ženu, beze slova ji uchopil zezadu za prsy a přinutil ji, aby s ním šla za garáž. Tam ji čtyřikrát bodl nožem a donutil k souloži.²⁶

2.5.2. Sexuální trestné činy páchané mezi dospívající mládeží

Do této kategorie spadají sexuální delikty, jejichž pachatel nepřesáhl věk 16 let a oběť věk 15 let. V této kategorii se mohou vyskytnout stejné znaky způsobu páchaní jako u trestných činů páchaných mezi dospělými. Zvláštností je, že k násilí často vůbec nedochází, pohlavní styk je uskutečňován po vzájemné dohodě. Mezi osobami jsou často úzké citové či jiné vztahy. Výjimkou není i požití alkoholu.

2.5.3. Sexuální trestné činy páchané na mládeži

Do této kategorie zahrnujeme trestné činy, jejichž oběť je mladší 18 let. Setkáváme se zde se znaky charakteristickými pro trestnou činnost mezi dospělými, mezi ně patří násilí, hrozba násilím, přivedení oběti do stavu bezbrannosti. V této kategorii se vyskytují i znaky specifické jako autoritativní postavení pachatele, závislost oběti na pachateli, získání a zneužití důvěry dětí k dospělým, vyvolání sexuální žádostivosti starších dětí ukazováním pornografie.²⁷ Tyto sexuální trestné

---

²⁵ Tamtéž

²⁶ CHMELÍK, J. *Mravnost, pornografie a mravnostní kriminalita*. 1. Vyd., Praha: Portál, 2003. str. 149

²⁷ Tamtéž, str. 80

činy mohou mít dopady na psychický a fyzický vývoj oběti. V této kategorii se můžeme setkat s těmito způsoby páchaní sexuální trestné činnosti:

- Mezi obětí a pachatelem existuje určitý vztah, pachatel využije svého postavení k vynucení pohlavního styku. Pokud oběť klade odpor, postačí zpravidla hrozba trestem.
- Pachatel získá důvěru nezletilce slibem různých dávků, zavede ji na příhodné místo a tam bez násilí nezletilce zneužije.
- Pachatel využije přirozené důvěry dítěte a požádá ho o pomoc. Když nezletilce vláká na vhodné místo, zneužije jej a neváhá použít násilí.
- Pachatel se nesnaží navázat kontakt, jen počká na vhodný okamžik a nezletilce zneužije byť i za použití brutálního násilí.²⁸

2.5.4. Osoba pachatele

Pachatelé sexuálních trestných činů jsou zastoupeni ve všech věkových kategoriích. Kupříkladu skupinová trestná činnost převažuje u dětí a mladistvých. Drogová trestná činnost je zase páchána především v prostředí uživatelů drog, což je ve věkové skupině mladistvých. Naopak pokud jde o trestnou činnost spojenou se zdrojem zisku z organizování výroby či distribuce drog, tam jsou nejčastějšími pachateli dospělí. Dospělí také převládají jako pachatelé hospodářské kriminality.²⁹ Násilné delikty se nejčastěji vyskytují u psychopatických mladých mužů, u kterých se projevuje agresivita, citová chladnost a nezdrženlivost. S příchodem puberty se pohlavní touha stává dominantní a zvyšuje se citlivost na psychosexuální stimuly. Tato agresivita je páchána převážně na ženském pohlaví. Mladiství, kteří se dopouštějí sexuálně agresivního chování, převážně pocházejí z neúplných rodin. U pachatelů sexuálních trestných činů nelze opomenout patologickou sexuální preferenci a motivaci, stejně tak i chorobně duševní stavy. Ale i přesto mezi pachateli

---

²⁸ KONRÁD, Z. a kol. *Metodika vyšetřování jednotlivých druhů trestných činů*. 3.vyd. Praha: policejní akademie České republiky, 1999. str. 80- 81

²⁹ NOVOTNÝ, O., ZAPLETAL, J. a kol. *Kriminologie*, 2.vyd. Praha: ASPI, 2004, str. 125

sexuálních trestných činů nepřevažují sexuální devianti. Tito pachatelé bývají často kriminálními recidivisty.³⁰

Pachatele mravnostní trestné činnosti můžeme rozdělit do tří skupin:

1. Pachatelé, kteří se mravnostní trestné činnosti dopouštějí příležitostně,
2. Pachatelé, kteří se mravnostní trestné činnosti dopouštějí cílevědomě, kde základním motivem je ukojení sexuálních pudů,
3. Pachatelé se sexuální nebo jinou úchylnou.

Pachatelé trestné činnosti páchané na dospělých obětech, lze rozdělit do dvou skupin. První skupinu tvoří osoby v dospívajícím věku. Druhou skupinu tvoří pachatelé, kteří mravnostní trestnou činnost berou jako zdroj příjmu (kuplíři, organizátoři a podílníci organizované mravnostní trestné činnosti apod.).³¹

2.5.5. Charakteristika obětí

Oběťmi sexuálních trestných činů jsou nejčastěji ženy ve věku do 30 let a děti. To nevylučuje, že se obětí nemůže stát žena starší 60 let. Zcela výjimečně je obětí osoba stejného pohlaví jako pachatel.

Oběti sexuálních trestných činů z řad žen nesou „podíl“ na příčině spáchání sexuálního deliktu. Jedná se zejména o vyzývavé oblečení, koketování s pachatelem, vyzývavé a provokativní chování. Dále se podílejí na vzniku příležitosti jako je cestování stopem, navazování známosti v nočních hodinách, pozvání do bytu apod. to vše může u pachatele vyvolat dojem srozumění se sexuálním stykem.

Oběť trestného činu má vliv i na proces vyšetřování, neboť často oznamuje sexuální delikty opožděně, po několika dnech, výjimkou není ani oznámení po několika letech.

---

³⁰ Tamtéž, str. 81

³¹ STRAUS, J. *Kriminalistická metodika*. 2. Vyd., Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008. str. 127-128

Na průběh trestného činu má vliv i chování oběti. Pachatele může odradit volání o pomoc či obrana. V jiných případech naopak může vést ke zvýšení intenzity násilí. Jednoznačné chování se odborníkům nepodařilo definovat.³²

Pro oběti ve věku od 12 let je typické, že jsou dostatečně pohlavně vyspělé a dávají to na obdiv nejen chlapcům, ale i dospělým. To provokuje pachatele sexuálně méně zdrženlivé. Oběti trestných činů kuplířství jsou dívky ve věku cca 18 let a výše.³³

---

³² KONRÁD, Z. a kol. *Metodika vyšetřování jednotlivých druhů trestných činů*. 3.vyd. Praha: Policejní akademie České republiky, 1999. str. 79-80

³³ STRAUS, J. *Kriminalistická metodika*. 2. Vyd., Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008. Str.128

3. Prostituce a kuplířství

3.1. Úvod k prostituci

Prostituce bývá označována za nejstarší řemeslo světa. To, že člověk není monogamní, ukazuje počet rozvodů, nevěry a v neposlední řadě prostituce. Přijmeme-li za fakt, závěry vědeckého zkoumání, že člověk se vyvinul z opice, pak docházíme k závěru, že první chování podobné prostituci se objevilo již na úsvitu lidstva u jeho opičích předchůdců. Je totiž dokázáno, že samice opic jsou schopny samci dovolit pohlavní styk za nějakou konkrétní výhodu.

S těmito biologickými fakty tedy musí každý jedinec žít a vyrovnat se. Je však vědecky dokázáno, že muži mají větší sklon ke střídání partnerek. Konzervativní myšlení, které se však prolíná napříč takřka všemi lidskými společenstvími a kulturami, předpokládá sexuální aktivitu muže a pasivní akceptaci ženy. Tento společenský jev pak nahrává vzniku prostituce jako obchodního vztahu. Tento obchodní vztah spočívá na sexuální promiskuitě muže, kterou může realizovat bez vzniku závazku. Tyto sexuální služby mu žena nabídne za úplatu či jinou protihodnotu. Tyto služby pak bývají ve formě: soulože, orálního styku, manuální stimulace, ale i análního styku.³⁴

Pod pojmem prostituce rozumíme zejména pohlavní styk s jinými osobami za úplatu, ale také i všechny formy ukájení pohlavního pudu jiné osoby stejného nebo opačného pohlaví tělesným stykem za úplatu.³⁵

V českém trestním zákoníku není přímo upraven pojem prostituce. Avšak ve slovenském trestním zákoníku, z. č. 300/2005 Z.z., kde je prostituce spolu s pornografií upravena v § 132 odst. 1 tohoto zákona.

Slovenská právní úprava v tomto ustanovení trestního zákoníku stanoví:

---

³⁴ CHMELÍK, J. a kol. *Mravnost, pornografie a mravnostní kriminalita*. 1. vyd. Praha: Portál, 2003. str. 55

³⁵ HENDRYCH, D. a kol. *Právníký slovník*. 3. vyd., Praha: C.H. BECK, 2009, 1488 str. dostupné na: <<http://www.beck-online.cz/legalis/document-view.seam?type=html&documentId=nnptembqhfpy6bonn2xa3djojxi5tj&groupIndex=0&rowIndex=1&conversationId=1640512&conversationPropagation=join#selected-node>>

(1) Prostitucí se pro účely tohoto zákona rozumí uspokojování sexuálních potřeb jiného souloží, jiným způsobem pohlavního styku a nebo jiným obdobným sexuálním stykem za odměnu.³⁶

3.2. Historie prostituce a kuplířství

V celých známých dějinách lidstva neexistuje společnost, jež by se dokázala zbavit prostituce. Dokonce v mnoha původních společnostech byla žena provozující prostituce považována za posvátnou osobu zasvěcenou bohům.

V starověku zaznamenala prostituce z hlediska historie nebývalý rozkvět a v budoucnu již nepoznanou úctu. Zejména v starověkém Řecku prostituce prostupovala všechny oblasti života. Považovali ji jako dobrý lék proti homosexualitě a také jako ochranu slušných žen. V Římě se prostitutky také těšily významnému postavení. Měly vliv na politiku, válečné konflikty a další důležitá rozhodnutí svých zákazníků. V Římě však, jako v jedné z mála kultur, byla více ceněna mužská prostituce než typická ženská. S příchodem křesťanství však začaly restriktce prostituce.³⁷

Ve středověku vládlo v Evropě křesťanství a toto náboženství vyzývalo k cudnosti, odříkání a pohlavní zdrženlivosti. Přes odmítavý postoj církve k prostituci se nakonec musela s její existencí smířit. Dalo by se s jistou nadsázkou říci, že se duchovním docela hodila. Jednak nebylo výjimkou, že nevěstince navštěvovali samotní církevní hodnostáři, ale také byla značným zdrojem příjmů pro církve. Přesto světská i duchovní moc bděly nad tímto nejstarším řemeslem lidstva. V pozdním středověku se už povedlo vytlačit prostituci do určitých čtvrtí a oblastí, které byly zřetelně označeny.³⁸

Novověk je symbolizován humanismem a odvrácením člověka od církve. Také dochází k mravnímu úpadku papežské instituce. To vše přispělo k uvolnění mravů i v oblasti prodeje lásky. V tomto období se hojně začaly vyskytovat prostitutky orientované na nejlepší a nejbohatší klientelu. Žily si v přepychu a blahobytu o jakém

---

³⁶aktuální znění: zákon. č. 300/2005 Z.z., slovenský trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů

³⁷ CHMELÍK, J. a kol. *Mravnost, pornografie a mravnostní kriminalita*. 1. vyd. Praha: Portál, 2003. str. 56

³⁸ Tamtéž

si běžný člověk mohl nechat jen zdát. Opět dochází k tendencím vytlačit prostituci na okraje měst a mimo nejrušnější oblasti. Snad jediným zpomalením rozvoje prostituce v tomto dějinném období byly epidemie syfilis. Tato nemoc byla nakonec mnohem účinnější než všechny možné druhy zákazů. Avšak v průběhu 17. a 18. století zaznamenala prostituce opět vzestup. Snahou tehdejších nevěstinců bylo pomocí luxusu a okázalosti těchto domů a bytů vzbudit opět důvěru v tento druh podnikání.

Naopak v období světových válek začala etapa zániku nevěstinců. Moderní společnost začala dávat přednost tajné prostituci a hodinovým hotelům. Zvláštností tohoto období byl vznik jiného druhu nevěstinců, což byly pojízdné nevěstince. Zaměřovali se na jednu z nejčastějších skupin využívající služby nevěstek, kterou byli vojáci. Další novinkou této doby bylo používání prostitutek jako vyzvědaček nasazených na vojenské osoby, zejména důstojníky. Před válkou a během ní se rozvinulo nové občanské hnutí - abolicionismus. Jeho stoupenci se snažili zakázat prostituci úplně, což se jim nepodařilo. Avšak v mnohých zemích světa se jim povedlo zakázat veřejné domy. Tento zákaz, ale vedl k rozšíření prostituce na ulici a do soukromých bytů, kde regulace a kontrola začala být velmi obtížnou.³⁹

3.3. Formy prostituce

Prostituci dělíme pomocí dvou kritérií. Prvním je dělba podle subjektu poskytování sexuálních služeb za úplatu. Tedy na ženskou, mužskou a dětskou. Druhým je vymezení prostituce podle prostředí. Záleží tedy na tom, kde je tato činnost vykonávána.

Pro orientaci můžeme vymežit druhy prostituce na následující:

- privátní prostituce,
- hotelová prostituce,
- mezinárodní prostituce,
- internetová prostituce,
- bytová prostituce,

---

³⁹ Tamtéž str. 61-62

- barová prostituce,
- pouliční prostituce,
- klubová prostituce.

Privátní prostituce je typická tím, že ženy či muži provozující tuto formu prostituce, mají úzkou a početně omezenou klientelu. Jsou schopni reprezentovat klienta při společenských povinnostech či pracovních schůzkách.

U hotelových prostitutek se jedná o podobnou charakteristiku jako u privátních s tím rozdílem, že se pohybují pouze po hotelích a jejich klientech. Bývají to ženy s poměrně vysokým vzděláním a dobrým vystupováním.

Mezinárodní prostituce se tu objevila s uvolněním hranic po pádu komunismu a bohužel je často organizována zločinnými skupinami, které se neštítí páchat tu nejzávažnější trestnou činnost. I v této kategorii se však často jedná o prostitutky na vyšší úrovni, které ovládají cizí jazyky a velmi často cestují jako společnice po celém světě.

Internetová prostituce je fenomén poslední doby. Internet slouží jako zprostředkovací médium pro různé druhy prostituce, od nejobyčejnější až po tu na nejvyšší úrovni. V posledních letech s bouřlivým rozvojem internetu se objevilo mnoho tzv. agentur, které pomocí internetu nabízejí dívky a ženy k prostituci ať už v tuzemsku nebo v zahraničí. Čím dál víc je však organizování prostituce navázáno na mezinárodní zločinné skupiny a je možno konstatovat, že v současné době se jedná nejen o problém jednotlivých skupin, ale o problém mezinárodní. Dívky v těchto agenturách se dají považovat za pomyslný vrchol nabídky mezi placeným sexem. Často se rekrutují z řad vysokoškolaček, modelek či pornohereček.

Bytová prostituce je jeden z dalších nejrozšířenějších typů. Provozuje ji velké množství žen a souvisí s ním velká rizika pohlavních chorob, násilí či ohrožování mravní výchovy dítěte.

Barové prostitutky vykonávají svoji činnost v barech, různých masážních salonech atd. Často, díky právní úpravě konkrétního státu se jedná o jediný druh prostituce, kterým může prostitutka získat svého zákazníka bez větších problémů se

zákonem. Tento fenomén je rozšířen kupříkladu v Itálii. Zde dívky ve speciálních barech za přemrštěné ceny nápojů a vstupů, vedou rozhovor s klientem a pokud má zájem o pohlavní styk či jiné sexuální služby, odcházejí z baru a vlastní prostituce je konána v privátních prostorech, většinou přímo u klienta. Pokud by totiž pozvala dívka zákazníka k sobě, dopustila by se už trestného činu.

Pouliční a silniční prostitutky jsou nejproblémovější a na pomyslném dně kvality sexuálních služeb. Často se jedná o osoby drogově závislé, mentálně zaostalé, které vykonávají prostituci kdekoliv a s kýmkoliv.

S klubovou prostitucí se setkáváme v různých erotických podnicích, masážních salonech či striptýzových barech. V těchto případech se velmi často objevuje jednání naplňující typické znaky skutkové podstaty trestného činu kuplířství. Tato forma prostituce nezřídka souvisí s organizovaným zločinem. Může při ní také docházet k násilí, vydírání a nátlaku, které nastávají v počátcích prostituce.⁴⁰

Za zvláštní kategorii můžeme považovat homosexuální prostituci a dětskou prostituci. Homosexuální prostituce je provozována v drtivé většině mezi muži. A zvláštností tohoto druhu prostituce je, že ji ve většině případů vykonávají heterosexuální muži. Tito muži bývají často ve věku kolem 18 let, nezřídka i mladší. Homosexuální prostituce se soustřeďuje do větších měst, v naší republice zejména do Prahy.⁴¹

Nejnebezpečnější typ prostituce je prostituce dětská a to z důvodu, že organizátoři a kuplíři jsou si velmi dobře vědomi, že se dopouštějí velmi závažného trestného činu. Dětskou prostituci můžeme rozdělit do dvou základních skupin.

První z těchto skupin provozuje prostituci dobrovolně. Často se jedná o adolescenti ve věku 15 až 18 let, kteří pomocí prostituce řeší svoji tíživou ekonomickou situaci. Z jejich pohledu se jedná o relativně snadný a nenáročný způsob vydělávání peněz. K dobrovolnému provozování prostituce dětmi dochází zejména u dětí z nefunkčních rodin, u dětí na útěku z výchovných ústavů, u dětí,

---

⁴⁰ Tamtéž str. 63-64

⁴¹ ŽÁKOVÁ, Markéta. *Prostituce charakteristika* [online]. icm.cz, 11. března 2010 [cit. 15.10.2011]. Dostupné na < <http://www.icm.cz/prostituce-charakteristika> >.

které mají již zkušenost s pácháním trestné činnosti. Tento zvláštní fenomén dobrovolné prostituce dětí má v poslední době narůstající výskyt případů.⁴²

Druhou skupinou jsou děti, které jsou k prostituci nabízeny další osobou, jež z jejich prostituce profitují. Obecně lze říci, že se dětská prostituce vyskytuje ve zvýšené míře v oblastech a místech, kde je ve vyšší míře nabízena prostituce klasická.⁴³

3.4. Právní aspekty prostituce

K regulaci a úpravě prostituce ve společnosti je možné využívat různé postupy. Postupně se však ve společnostech ustálily tři základní přístupy k prostituci. A to jsou:

- 1) reglementace,
- 2) abolice,
- 3) represe.

Pokud se problém prostituce řeší ve společnosti přístupem reglementace, pak je prostituce legalizována, ale současně podřízena státnímu dozoru a kontrole včetně navazujících sociálních, zdravotních a preventivních opatření. Prostitutky odvádí daně státu. Vytváří se otevřené prostředí, které už není tak zajímavé pro organizovaný zločin a trestné činy s prostituci spojené značně ubývají.⁴⁴

V případě abolice se problém prostituce neřeší. Prostituce není regulována ani stíhána. Kriminalizovány jsou pouze negativní jevy s ní spojené. Prostitutky nepodléhají povinnému zdravotnímu vyšetření a stát nezískává žádné prostředky ze zdanění prostituce. Typickým příkladem aboličního přístupu je v současné době Česká republika.⁴⁵

---

⁴² BLATNÍKOVÁ, Š. Sexuální vykořisťování dětí. *Kriminalistika*. 2011, roč. 44, č. 2, str. 91- 99.

⁴³ Tamtéž

⁴⁴ MVČR, *Zahraniční přístupy k problémům souvisejícím s prostitucí*. Archiv - červen 2008, [cit. 20. října 2011] Dostupné na < <http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/prevence/priority/prostituce2/pril2.html> >

⁴⁵ NOVOTNÝ, O., ZAPLETAL, J. a kol. *Kriminologie*, 2.vyd. Praha: ASPI, 2004, str.317

Represivní přístup k prostituci ji zakazuje a trestá. V takovém systému jsou trestně odpovědné osoby, které provozují prostituci a také jejich zákazníci. Jak již bylo výše uvedeno v kapitole historie prostituce, tento přístup nikdy v dějinách lidstva nevedl k vymícení prostituce. Při důsledném stíhání a trestání prostituce dochází k tomu, že se ukryje do ilegality.⁴⁶

Náš právní řád nestíhá prostituci jako takovou, ale postihuje negativní jevy s ní spojené. Přesto existuje v současnosti několik právních norem, které prostituci regulují. Prvním takovým zákonem byl zákon č. 241/1922 Sb., o potírání pohlavních nemocí, který zrušil nevěstince a zakázal je dále zřizovat a udržovat. Po druhé světové válce komunistický režim také nehodlal prostituci tolerovat. Prostituce byla postihována v rámci ustanovení o příživnictví upraveném jak v trestním zákoně č. 86/1950 Sb., tak v trestním zákoně č. 140/1961 Sb. Tato trestní represe byla zrušena novelizací trestního zákona č. 140/1961 Sb. a to zákonem č. 175/1990 Sb. I když byla kriminalizace prostituce zrušena, zůstaly trestnými činy průvodní jevy s ní spojené, jako je kuplířství, pohlavní zneužívání atd.⁴⁷ Dalším právním předpisem je zákon č. 128/2000 Sb., o obcích, který byl novelizován dalšími zákony a to zákonem č. 273/2001 Sb., zákonem č. 450/2001 Sb. a zákonem č. 320/2001 Sb. Významné je v tomto zákoně ustanovení § 10, které zakotvuje pravomoc obce v samostatné působnosti ukládat obecně závaznou vyhlášku na zabezpečení místních záležitostí veřejného pořádku. Na základě této vyhlášky lze v určitých částech obce zakázat prostituci. Porušení této vyhlášky může být kvalifikováno jako přestupek podle § 46 odst.2 zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů. Lze tedy prostituci postihnout pokutou, jako spáchání přestupku.⁴⁸ Problém těchto obecně závazných vyhlášek byl ovšem v tom, že obce nekonkretizovaly veřejná prostranství, v nichž mělo být nabízení a poskytování sexuálních služeb za úplatu zakázáno. Často tak paušálně vykázaly prostituci mimo zastavěná území. Až nález ústavního soudu ze dne 8.3.2007, sp. zn. Pl. ÚS 69/2004, uvolnil obcím cestu k

---

⁴⁶ MVČR, *Zahraniční přístupy k problémům souvisejícím s prostitucí*. Archiv - červen 2008, [cit. 20. října 2011] Dostupné na < <http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/prevence/priority/prostituce2/pril2.html> >

⁴⁷ CHROMÝ, J. Nejstarší řemeslo v novém trest. zákoníku (k trestnému činu provozování prostituce ohrožující mravní vývoj dětí v širších právních souvislostech), *Trestní právo*. 2011, č. 3, s. 19-20.

⁴⁸ CHMELÍK, J. a kol. *Mravnost, pornografie a mravnostní kriminalita*. 1. vyd. Praha: Portál, 2003. str. 67-68

plošnému zákazu nabízení a poskytování prostituce na veřejně přístupných místech. Pokud je prostituce provozována na místě veřejně přístupném může být také výjimečně za určitých podmínek naplněna skutková podstata trestného činu výtržnictví podle § 358 zvláštní části trestního zákona. Nový trestní zákoník účinný od 1.1. 2010 zakotvil v § 190 trestný čin provozování prostituce ohrožující mravní vývoj dětí. Konstrukce tohoto trestného činu zvýrazňuje záměr zákonodárce podchytit určitou oblast pouliční prostituce. Díky ustanovení § 190 zákona č. 40/2009, trestní zákoník, se nově kriminalizuje provozování prostituce v blízkosti škol, školského nebo jiného obdobného zařízení a také míst, která jsou vyhrazena nebo určena pro pobyt a návštěvu dětí. Zákonodárce je v tomto případě přesvědčen, že při otevřené konfrontaci dítěte s prostitutí může nastat ohrožení jejich mravnostního vývoje. Tedy hrozí narušení procesu, v němž si děti v průběhu individuálního rozvoje osvojují normy chování, které platí v daném období rozvoje společnosti, a tyto přeměňují na osobní a morální kvality. Pouliční prostituce již není tak rozšířená jako dříve, naproti tomu velice riziková je prostituce vykonávána v uzavřených objektech. Na tento druh prostituce skutková podstata trestného činu dle § 190 trestního zákoníku nedopadá.⁴⁹

Jak bylo výše již zmíněno, v České republice se uplatňuje aboliční přístup k problému prostituce. Avšak v mnohých vyspělých státech se dnes uplatňuje reglementační přístup k prostituci. Typickými zástupci reglementačního přístupu jsou v evropské unii Rakousko a Nizozemí. Rakousko a Nizozemí aplikují ve svých právních řádech podobný zákon, který upravuje prostituci. V Rakousku je celonárodní přístup k prostituci určen spolkovými zákony Rakouska a jednotlivé země si svou situaci mohou upravit jakkoliv, ale v souladu s ústavou. Celostátně je závazný zdravotní dozor nad osobami provozujícími prostituci.⁵⁰ Ke změně právní úpravy došlo v roce 2000 v Holandsku, kde byl zrušen všeobecný zákaz nevěstinců a legalizovaly se některé formy prostituce. Hlavním cílem nové právní úpravy bylo stanovit jasnou hranici mezi legální a nelegální prostitucí. Byly zavedeny licence na

---

⁴⁹ CHROMÝ, J. Nejstarší řemeslo v novém trest. zákoníku (k trestnému činu provozování prostituce ohrožující mravní vývoj dětí v širších právních souvislostech), *Trestní právo*. 2011, č. 3, s. 20-22

⁵⁰ MVČR, *Zahraniční přístupy k řešení problémů souvisejících s prostitucí*, mvcr.cz, červen 2008, [cit. 27.8.2011]. Dostupné na < <http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/prevence/priority/prostituce2/pril2.html> >

komunální úrovni a postihy pro klienty prostitutek od 16 do 17 let věku. Snahou bylo oddělit prostituci od jevů souvisejících s trestnou činností, zlepšení potírání nucené prostituce, ochrana dětí před sexuálním zneužíváním a v neposlední řadě omezení rozsahu prostituce, která je provozována prostitutkami s ilegálním pobytem. Primární kontrola a regulace prostituce byly ponechány v rukou komunální správy. To vedlo k tomu, že míra prostoru, který byl této činnosti ponechán, se značně liší.⁵¹ Právní úprava ve Francii a Itálii prostituci toleruje, netrestá a ani nezakazuje, avšak tvrdě trestá jevy s ní spojené. Francouzskou právní úpravu však lze hodnotit jako velmi blízkou represivnímu přístupu k prostituci. To z toho důvodu, že trestněprávní odpovědnost je vyvozována již ze samotného procesu získávání klientů a je pochopitelné, že bez nabízení se klientům, nelze prostituci provozovat. Její přísnost k prostituci se také odráží v právní úpravě trestného činu kuplířství. Kupříkladu, pachatelem tohoto trestného činu se stane ten, kdo vědomě bydlí s osobou provozující prostituci nebo ten, který prodá budovu, o které ví, že bude v budoucnosti použita k prostituci. Itálie má již od roku 1958 právní úpravu, která zakazuje provozování objektů v nichž se prostituce provozuje. také žádné státní orgány neregistrují osoby provozující prostituci a ani jim neukládají žádné povinné docházky či kontroly.⁵²

Dlouhou dobu se v České republice objevují názory a dokonce i návrhy na státní regulaci prostituce pomocí zákona. Podstatou tohoto zákona by mělo být přísnější trestání dětské prostituce, odstranění osob, které profitují na provozování prostituce a podstatnou změnou by měla být i dekriminalizace prostituce. Zákon by sice povoloval prostituci, ale za přísně stanovených podmínek, které by sloužily jako účinný prostředek k potlačení všech negativních jevů s ní spojených. Nezanedbatelným argumentem příznivců takové dekriminalizace je také nemalý finanční přínos do státní poklady z výběru daní od prostitutek. Jak je známo, tímto odvětvím projdou miliardy korun ročně, které jsou nezdaněny. Stát tak přichází o

---

⁵¹ MVČR, *Prostituce - Výzkumy*, mvcr.cz, [cit. 27.8.2011]. Dostupné na < <http://www.mvcr.cz/clanek/prostituce-vyzkumy.aspx> >

⁵² MVČR, *Zahraniční přístupy k řešení problémů souvisejících s prostitucí*, mvcr.cz, červen 2008, [cit. 27.8.2011]. Dostupné na < <http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/prevence/priority/prostituce2/pril2.html> >

nemalé částky, které mohou plynout do státního rozpočtu a sloužit třeba právě v boji proti trestné činnosti navazující na prostituci.

3.5. Kuplířství

Současná právní úprava v ustanovení § 189 z. č. 40/2009 Sb., trestní zákoník stanoví:

(1) Kdo jiného přiměje, zjedná, najme, zláká nebo svede k provozování prostituce, nebo

kdo kořistí z prostituce provozované jiným,

bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až na čtyři léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty.

(2) odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1

a) v úmyslu získat pro sebe nebo jiného značný prospěch, nebo

b) jako člen organizované skupiny.

(3) odnětím svobody na pět až dvanáct let nebo propadnutím majetku bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 těžkou újmu na zdraví.

(4) Odnětím svobody na osm až patnáct let nebo propadnutím majetku bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 smrt.⁵³

Z tohoto právního ustanovení, tedy vyplývá, že skutková podstata trestného činu kuplířství nepostihuje prostituci jako takovou. Avšak postihuje osobu či osoby, které se na této činnosti podílejí nebo z ní kořistí. Objektem tohoto trestného činu je zájem na ochraně svobodného rozhodování člověka.⁵⁴

---

⁵³ aktuální znění: zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů

⁵⁴ HENDRYCH, D. a kol. Právní slovník. 3.vyd., Praha: C.H.BECK, 2009, 1488 str. Dostupné na <<http://www.beck-online.cz/legalis/document-view.seam?type=html&documentId=nnptembqhfpy6bonn2xa3djozxi5tj&groupId=0&rowIndex=1&conversationId=1640512&conversationPropagation=join#selected-node>>.

Trestný čin kuplířství podle § 189 z. č. 40/2009 Sb. postihuje ve své základní skutkové podstatě dva druhy jednání pachatele. Jednak jde o jednání, spočívající v tom, že jiného přiměje, zjedná, najme, zláká či svede k provozování prostituce. Druhé jednání spočívá v kořistění pachatele z prostituce provozované jiným.⁵⁵

Pachatel přiměje jiného k provozování prostituce tím způsobem, že využije svého vlivu na oběť. Takový vliv se však může velmi snadno změnit ve zneužívání závislosti oběti na pachateli nebo také v určité formě násilí či bezprostřední pohrůžky násilím. Pochopitelně se jedná v těchto případech o kvalifikovanou okolnost, která může mít vliv na použití přísnější sankce. Pokud pachatel zjedná či najme jiného k provozování prostituce, pak má taková dohoda povahu smluvního aktu a jejímu uzavření postačí i konkludentní souhlas. Zlákat nebo svést oběť k prostituci může probíhat formou přemlouvání, přesvědčování. Cílem pachatele je vzbudit zájem oběti o prostituci a v konečném důsledku dosáhnout jejího odhodlaní prostituci provozovat.⁵⁶

Druhým typem jednání je kořistění pachatele z prostituce provozované jiným. Takovým kořistěním z prostituce se rozumí jakýkoliv způsob získávání majetkového prospěchu z prostituce. K trestnosti takového jednání není nezbytně nutné, aby pachatel výslovně vyžadoval hmotný prospěch z prostituce jiného, ale postačí opakované přijímání úplaty za to, že provozování prostituce umožňuje. Takovým typickým pachatelem je kupříkladu vrátný či hotelový recepční, který umožňuje prostitutkám použití prostor, které spravuje k provozování prostituce, za což sám pod nich či někoho jiného přijímá úplatu. Pachateli mohou také být osobní strážci prostitutek či řidič, který vozí zákazníky.⁵⁷

V novém trestním zákoníku došlo oproti předchozí právní úpravě zejména ke změnám v jednotlivých druzích trestů. Nově je přímo v odstavci 1 § 189 upraveno jaké tresty mohou být pachateli uděleny. Podstatnou změnou oproti dřívější právní

---

⁵⁵ CHMELÍK, J. a kol. *Mravnost, pornografie a mravnostní kriminalita*. 1. vyd. Praha: Portál, 2003. str. 100

⁵⁶ Tamtéž str.100-101

⁵⁷ HENDRYCH, D. a kol. *Právní slovník*. 3.vyd., Praha: C.H.BECK, 2009, 1488 str. Dostupné na: <<http://www.beck-online.cz/legalis/document-view.seam?type=html&documentId=nnptembqhfpy6bonn2xa3djojxi5tj&groupIndex=0&rowIndex=1&conversationId=1640512&conversationPropagation=join#selected-node>>.

úpravě byla změna výši trestní sazby v případě základní skutkové podstaty trestného činu kuplířství.

Zajímavým faktem týkajícím se kuplířství je jeho četnost při provozování prostituce. Celosvětové odhady organizací zabývajících se vykořisťováním žen v prostituci ukazují, že 80% - 95% všech prostitutek je kontrolováno kuplířem. A dokonce v dalších výzkumech odpovědělo 53% žen, že byly k prostituci donuceny kuplířem. Celých 90% jich přiznalo, že prostřednictvím kuplíře provozují prostituci.⁵⁸

Neméně závažným jevem je, že ženské sexuální otročení nezahrnuje pouze ženy prostitutky, které jsou kontrolovány kuplíři, ale také manželky či dcery, jimž zprostředkovává prostituci manžel, potažmo otec.⁵⁹

---

⁵⁸ BARRY, K. *The prostitution of sexuality*. 1.title, NYU Press: 1995. str.198

⁵⁹ Tamtéž str.199

4. Rozbor metodiky vyšetřování trestných činů se zaměřením na sexuální trestné činy

4.1. Metodiky vyšetřování trestných činů obecně

Pokud se podíváme na trestné činy obecně, vyznačují se velkou variabilitou ve všech svých znacích, zejména ve způsobu spáchání. Často také stopy zanechané pachatelem jsou velmi různorodé. Z těchto důvodů se při poznávání a odhalování trestné činnosti nelze spoléhat na univerzální, obecné způsoby a metody poznávání. Proto je třeba utvářet poznávací metody nižšího stupně obecnosti. Tyto nižší stupně obecnosti jsou pak použitelné pro určité stejnorodé skupiny případů trestných činů. Úkol vypracovávat tyto druhově určené poznávací metody je obsahem části kriminalistické vědy, jež nazýváme metodika vyšetřování jednotlivých druhů trestných činů.

Utváření kriminalistických metodik postupně přecházelo od univerzálního schématu vyšetřování použitelného pro vyšetřování jakéhokoliv trestného činu až k vytvoření přesných metodik jednotlivých druhů trestných činů.

Metodika vyšetřování jednotlivých druhů trestných činů jako část kriminalistické vědy má dvě funkce:

1.poznávací,

2.formativní,

Poznávací funkce metodiky spočívá v tom, seskupit trestné činy do homogenních skupin a pro tyto skupiny podat popis jejich:

a) kriminalistické charakteristiky,

b) typických stop vznikajících při jejich páčání,

c) typických vyšetřovacích situací utvářejících se při jejich vyšetřování.

*Formativní funkce metodiky spočívá ve vytváření systémů kriminalistických metod, aplikovatelných při odhalování, vyšetřování a prevenci jednotlivých druhů trestných činů.*⁶⁰

*Snahou tvůrců kriminalistických metodik je zformovat jednotlivé dílčí operace do uspořádaného systému, vyznačujícího se pevnou strukturou. Strukturovaný systém jednotlivých operací, zformovaný v metodice vyšetřování, lze chápat jako typový model činnosti vyšetřovatele při odhalování, vyšetřování a prevenci daného druhu trestných činů. V tomto modelu jsou obsaženy jednak poznatky kriminalistické teorie, aplikované na podmínky jednotlivé skupiny trestných činů, jednak zevšeobecněné poznatky kriminalistické praxe.*⁶¹

Zvláště důležitým a významným se stává tento typový model činnosti vyšetřovatele při takových mimořádných událostech, jako jsou havárie, požáry, výbuchy, letecké a železniční nehody, hromadné silniční nehody, teroristické útoky, únosy, zadržení rukojmí, bankovní loupeže apod.. Při těchto událostech se využívá komplex operací, označovaný jako první zásah na místě, často prováděný pod enormním tlakem a v časové tísní. Správné a efektivní řešení takové situace si lze jen těžko představit bez zajištění předem připravených a závazných programů činností. Takto lze koordinovat činnosti velkého počtu orgánů a osob, jako jsou policie, záchranné služby, znalci atd. O metodikách vyšetřování jako celku však platí, že mají povahu doporučení, jednotlivé kroky v nich obsažené mají zpravidla několik variant, pro jejichž výběr se musí rozhodnout sám vyšetřovatel podle konkrétních podmínek.⁶²

Metodika vyšetřování jednotlivých druhů trestných činů je systémem tvrzení o kriminalistických charakteristikách, o zákonitostech vzniku, trvání a zániku stop jednotlivých druhů trestných činů a o vyšetřovacích situacích utvářejících se při jejich

---

⁶⁰ PORADA, V. a kol. *Kriminalistika*. Brno: Akademické nakladatelství CERM, 2001, str. 503

⁶¹ Tamtéž

⁶² KONRÁD, Z. a kol. *Metodika vyšetřování jednotlivých druhů trestných činů*. 1. vyd., Praha: Policejní akademie České republiky, 1999. str. 8

vyšetřování, jakož i systém typových modelů činnosti vyšetřovatele při odhalování, vyšetřování a kriminalistické prevenci trestných činů určitého druhu.⁶³

4.2. Systém metodiky vyšetřování jednotlivých druhů trestných činů

Metodika vyšetřování jednotlivých druhů trestných činů obsahuje dvě části:

1. obecné otázky metodiky vyšetřování jednotlivých druhů trestných činů,
2. jednotlivé metodiky vyšetřování,

Obecné otázky metodiky jsou společné pro všechny jednotlivé metodiky. Co do rozsahu jsou jen malou částí metodiky. Tyto otázky řeší problémy společné pro všechny jednotlivé metodiky a zahrnují:

- *pojem metodiky vyšetřování jednotlivých druhů trestných činů, její funkce a místo v systému kriminalistiky,*
- *systém metodiky vyšetřování jednotlivých druhů trestných činů,*
- *struktura jednotlivých metodik,*
- *zásady metodiky vyšetřování,*
- *význam kriminalistické charakteristiky pro metodiku vyšetřování,*
- *význam vyšetřovacích situací pro metodiku vyšetřování.*⁶⁴

Jednotlivé metodiky vyšetřování představují převážnou část metodiky, jsou totiž určeny pro bezprostřední aplikaci v praxi. Třídění jednotlivých metodik oproti třídění trestných činů ve zvláštní části trestního zákona je odlišné. Systematizace trestných činů ve zvláštní části trestního zákona se řídí pomocí třídícího kritéria, kterým je druhový objekt trestného činu. Naopak u třídění jednotlivých metodik nejde o systematizaci ve formálně logickém smyslu, nýbrž o typizaci trestných činů. Z pragmatických důvodů, na základě zevšeobecnění vyšetřovací praxe, sdružuje

---

⁶³ PORADA, V. a kol. *Kriminalistika*. Brno: Akademické nakladatelství CERM, 2001. str. 503

⁶⁴ Tamtéž, str. 503- 504

kriminalistická teorie do jednotlivých skupin ty trestné činy, které zanechávají shodné stopy a které lze proto vyšetřovat shodnými metodami. Jako třídící kritérium si metodika vytvořila konstrukci tzv. kriminalistické charakteristiky. To znamená, že trestné činy se shodnou kriminalistickou charakteristikou jsou seskupeny do stejné skupiny a pro ni je vytvořena samostatná jednotlivá metodika.⁶⁵

4.3. Typické stopy

4.3.1. Místo činu sexuálních trestných činů

Místo činu je obecně považováno za nejdůležitější zdroj informací pro vyšetřovatele a následné probíhající vyšetřování. Z odborné nauky můžeme místo činu posuzovat v užším pojetí a v širším pojetí. V užším pojetí se jedná o prostor, ve kterém došlo k spáchání trestného činu. V širším pojetí považujeme za místo činu všechna místa, jež se spácháním trestného činu souvisejí. To jsou místa, která spáchání trestného činu předcházela a i ty místa, která následovala po spáchání trestného činu. Typicky jde o přípravu trestného činu a následně po spáchání trestného činu jde o zahlazování důkazů. Specificky u mravnostní kriminality se jedná o přípravu znásilnění či pohlavního zneužití. Pachatel si v takovém případě svou oběť vytipuje na určitém místě, ale poté vlastní čin spáchá na místě zcela odlišném.

*Ohledání místa činu chápeme jako neodkladný úkon, zaměřený na bezprostřední zjištění, zkoumání, fixaci a hodnocení kriminalisticky relevantní události na místě činu, stop odrážejících kriminalistickou událost a jiných informací, na základě kterých lze učinit hodnověrný závěr o mechanismu činu a dalších okolností poznávané události.*⁶⁶Při ohledání místa činu je nesprávné, jestliže se orgán činný v trestním řízení soustředí pouze na tu část, kde byla nalezena oběť. Takovým opomenutím dochází k velké ztrátě části stop, které jsou nezřídka podstatné pro hodnověrné objasnění stop.

---

⁶⁵ KONRÁD, Z. a kol. *Metodika vyšetřování jednotlivých druhů trestných činů*. 1. vyd., Praha: Policejní akademie České republiky, 1999. str.9

⁶⁶ Tamtéž str.27

Ohledání místa činu u mravností trestné činnosti má oproti ohledání místa činu jiné trestné činnosti velkou variabilitu. Orgány činné v trestním řízení se také velmi často setkávají s předstíráním spáchání trestného činu. Musí proto věnovat maximální pozornost tzv. negativním okolnostem. Tyto okolnosti definujeme jako změny na místě činu nebo na ohledávaném objektu, které jsou v logickém rozporu s jinými informacemi získanými ohledáním.

*Místo mravností trestné činnosti disponuje významně užším okruhem stop a informací, než tomu bývá u jiných druhů trestných činů.*⁶⁷ Typickými místy páchaní mravností trestné činnosti jsou uzavřené prostory jako jsou místnosti nebo odlehlá prostranství. Zvláště u znásilnění nebo pohlavního zneužívání, však není neobvyklé, že se pachatel dopustí takového trestného činu v jinak atypických místech, jako jsou výtah, chodby domů atd. Pro pachatele trpící sexuální deviací jsou typická dvě místa činu. První, kde si tipuje a pozoruje oběť trestného činu. Druhé, kde dojde k samotnému sexuálnímu útoku na oběť.

Dále musí být u mravnostních trestných činů věnována prvořadá pozornost stopám po násilí. Pro mravnostní trestnou činnost je totiž typické násilí. Tyto stopy jsou významné pro objasnění předstíraných útoků. V těchto případech tyto stopy na těle oběti chybí. Také je pak důležité prokázání motivu, který vedl oběť k tomu, aby mravnostní trestný čin předstírala.⁶⁸

4.3.2. Materiální a biologické stopy s podrobnějším pohledem na analýzu DNA

Po spáchání mravnostního trestného činu zůstávají na těle oběti i pachatele materiální a biologické stopy. Proto souběžně s ohledáním místa činu dochází k prohlídce těla oběti a pachatele, pochopitelně pokud je znám či přítomen.⁶⁹ Z těchto zjištěných stop z těla oběti a pachatele jsou nejpodstatnější biologické stopy. Jedná se zejména o sperma, sliny ulpělé na nedopalku cigarety, vlasy, chlupy, velmi důležité jsou také krevní a pachové stopy.⁷⁰ Za jednu z nejpodstatnějších

---

⁶⁷ STRAUS, J. a kol. *Kriminalistická metodika*. 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2008. str. 129

⁶⁸ CHMELÍK, J. a kol. *Mravnost, pornografie a mravnostní kriminalita*. 1. vyd. Praha: Portál, 2003. str.28

⁶⁹ Tamtéž str.29

⁷⁰ STRAUS, J. a kol. *Kriminalistická metodika*. 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2008. str. 129

biologických stop je považováno sperma pachatele, které se získává běžně výtěrem z pochvy znásilněné, nebo ohledáním prádla.⁷¹ Tyto stopy jsou důležité pro zjištění toho, jak se daný trestný čin udál avšak hlavně mají nesporný význam pro odhalení pachatele.

Další důležité stopy jsou stopy násilí a s tím související stopy zápasu. Mezi tyto typické stopy při ohledání těla, oděvu oběti a pachatele patří různá poranění svědčící o zápase. Jsou jimi škrábance, hematomy, rány bodné, řezné, střelné, stopy rdoušení apod. Vyšetřovatelé na základě těchto stop se musí opět věnovat tzv. negativním okolnostem, které mohou svědčit o tom, že si oběť zranění způsobila sama a daný mravnostní trestný čin je předstíraný.

Ještě donedávna biologické stopy umožňovali pouze určení skupinové příslušnosti dané osoby. S rozsáhlejším a dokonalejším rozvinutím metod analýz DNA je možno biologický materiál lidského původu využít i k individuální identifikaci.⁷²

Kriminalistická genetická expertíza patří mezi poměrně mladé identifikační metody, avšak již za krátkou dobu své existence se zařadila mezi nejvyužívanější kriminalistické metody při vyšetřování všech druhů trestných činů. K tomuto účelu velmi silně napomáhají databáze DNA profilů, které se ve většině států systematicky budují.⁷³

K účelu shromažďování profilů DNA u nás od roku 2002 slouží Národní databáze DNA. Jedná se o policejní expertizní informační systém nakládající s osobními údaji a s veškerým příslušenstvím nezbytným k provozování databáze profilů DNA, kterými jsou výsledky genetické identifikační analýzy, jež s vysokou pravděpodobností identifikují osobu. V české Národní databázi se nacházejí kupříkladu tyto profily DNA:

---

⁷¹KONRÁD, Z. a kol. *Metodika vyšetřování jednotlivých druhů trestných činů*. 3. vyd., Praha: Policejní akademie České republiky, 1999. str.82

⁷² Tamtéž

⁷³ KOŽINA, J. Právní aspekty využití analýzy DNA pro identifikační účely. *Kriminalistika* 2011, č. 1, str. 27

1. získané ze stop z míst dosud neobjasněných trestných činů nebo mimořádných událostí,
2. osob, které jsou v současné době ve výkonu trestu odnětí svobody pro úmyslný trestný čin,
3. některých osob, jež byly za úmyslný trestný čin odsouzeny a dosud výkon trestu odnětí svobody nenastoupily,
4. osob, proti nimž se vede trestní řízení pro úmyslný trestný čin,
5. mrtvol, kosterních nálezů a zbytků lidských těl neznámé totožnosti.⁷⁴

Vzorky shromažďované Národní databází nejsou vzorky DNA, ale pouze profily DNA, které slouží pouze k identifikaci člověka, tedy údaj, který je potřebný při zjišťování pachatelů trestných činů. Samotné vzorky DNA jsou po získání genetického kódu okamžitě likvidovány a Česká republika je tedy nearchivuje. Národní databáze DNA by neměla obsahovat genetické profily osob, jež nebyly uznány vinnými z trestné činnosti.⁷⁵

Právním základem pro odběr vzorků DNA a také pro vytváření Národní databáze DNA v České republice bylo do 31.12.2008 ustanovení § 42e odst. 1 písm. e), § 42e odst. 2, § 42g, § 42k a § 45a předchozího zákona o Policii České republiky, z. č. 283/1991 Sb. a § 114 odst. 1 a 2 trestního řádu, zákon č. 141/1961 Sb. Od 1. ledna 2009 je právním základem pro odběr vzorků DNA a také pro vytváření Národní databáze DNA v České republice ustanovení § 63 odst. 4 a 5 a § 65 nového zákona o Policii České republiky č. 273/2008 Sb., který nabyl účinnosti 1. ledna 2009, a nadále § 114 odst. 2 trestního řádu, který nedoznal změn. V § 65 zákona o Policii České republiky byl, oproti předchozí právní úpravě v ustanovení § 42e, výrazně rozšířen okruh osob, jimž může policie odebírat vzorky DNA. Nově stanovil, že může být vzorek DNA odebrán všem osobám, proti nimž se vede trestní řízení pro úmyslný

---

⁷⁴ VANTUCH, P. Národní databáze DNA a odběr biologického materiálu obviněným. *Trestněprávní revue* 2004, č.1, s. 2

⁷⁵ VANTUCH, Pavel. *Kriminalita a databáze DNA* [online]. pravnicaradce.ihned.cz, 26. března 2009 [cit. 16.10.2011]. Dostupné na < http://pravnicaradce.ihned.cz/c4-10078260-36435450-F00000_detail-kriminalita-a-databaze-dna >

trestný čin, stejně tak i pravomocně odsouzeným za spáchání úmyslného trestného činu vykonávajícím trest odnětí svobody ve věznici.⁷⁶

4.3.3. Paměťové stopy

Pro značné množství mravnostních trestných činů je bohužel běžný nedostatek materiálních a biologických stop. Na důležitosti tak nabývají paměťové stopy nacházející se zejména ve vědomí oběti. Tyto stopy vznikají určitým odrazem ve vědomí člověka, na kterého působí organické nebo anorganické prostředí. Jsou to prakticky procesy vjemů, pocitů, představ, vnímání a aktů na vůli člověka nezávislých. K těmto dalším podnětům se ještě přidávají další vlivy, jako je strach, schopnost zapamatovat si danou situaci a také inteligence apod.⁷⁷ Stopy ve vědomí člověka jsou velmi často chápány jako ideální stopy bez různých kritérií a bez dalšího dělení. Naproti tomu materiální stopy jsou klasifikovány podle různých kritérií. Někteří kriminalisté však i paměťové stopy dělí na dvě základní skupiny a to:

- *smyslové názorné obrazy*
- *racionální pojmové obrazy*

Smyslové názorné obrazy existují jako obrazy vjemů a jsou nositeli informace o objektu či skupině objektů.

Racionální pojmové obrazy odrážejí nejobecnější spojení a vztahy objektivního světa, které jsou nedostupné našim smyslovým orgánům.⁷⁸

Vzhledem k povaze mravnostních trestných činů jsou paměťové stopy velmi podstatné pro vyšetřování těchto trestných činů. Jejich nositelem je především oběť, která byla jako jediná v bezprostředním kontaktu s pachatelem a bezprostředně jej vnímala. Potřebné informace z těchto stop se na rozdíl od materiálních stop, které jsou znalecky zkoumány, získávají se prostřednictvím výslechu a rekonstrukce.⁷⁹

---

⁷⁶ Tamtéž

⁷⁷ PORADA, V. a kol. *Kriminalistika*, Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2007, str.59

⁷⁸ STRAUS, J., PORADA, V. *Systém kriminalistických stop*. 1. vyd. Praha: Vydavatelství PA ČR, 2006, str. 29

⁷⁹ MUSIL, J. a kol. *Metodika vyšetřování jednotlivých druhů trestných činů*. Praha: Karolinum, 1993. str.39

Tyto paměťové stopy je ovšem velmi těžké z vědomí oběti vyvolat. To je způsobeno psychickým traumatem a stresem, jež oběti mravnostní trestné činnosti vznikají.⁸⁰ Z tohoto důvodu by vždy měla být rekonstrukce daného trestného činu prováděna s ohledem na možnost vzniku dalších psychických škod u oběti a prováděna jen a pouze ve skutečně odůvodněných případech.⁸¹

4.4. Typické vyšetřovací situace

*Typické vyšetřovací situace charakterizujeme jako soubor druhově určitých specifík skupiny trestných činů charakterizující výchozí vyšetřovací situaci na základě souboru základních informací, zajištěných stop, způsobu spáchání a utajování trestné činnosti a dalších informačních komponentů.*⁸² Ve vyšetřovací situaci jde tedy o stav v němž se nalézá vyšetřování v určitém momentu, kdy se rozhoduje o dalším postupu v něm.⁸³

Vyšetřovací situace se skládá z určitých komponentů. Nejdůležitějším z nich je ve vyšetřovací situaci kvalita a kvantita informace o trestném činu, kterou má vyšetřovatel k dispozici v daném okamžiku. Dalším komponentem vyšetřovací situace je organizační podmínka a materiální podmínka, za nichž vyšetřování probíhá. kvalita vyšetřovacích situací je také závislá na osobnosti vyšetřovatele, na jehož kvalifikaci, zkušenostech, schopnostech a ostatních psychických vlastnostech.

Pokud při vyšetřování jednotlivého trestného činu vznikají konkrétní vyšetřovací situace, tak v metodikách vyšetřování jsou naopak obsaženy typické vyšetřovací situace. Tyto typické vyšetřovací situace jsou teoretickým zobecněním nejčastěji vyšetřovaných situací vyskytujících se při vyšetřování daného druhu trestných činů.

Pro vyšetřovací situace jsou důležité tyto uzlové body:

---

⁸⁰ CHMELÍK, J. a kol. *Mravnost, pornografie a mravnostní kriminalita*. 1. vyd. Praha: Portál, 2003. str.28

⁸¹ MUSIL, J. a kol. *Metodika vyšetřování jednotlivých druhů trestných činů*. Praha: Karolinum, 1993. str.45

⁸² CHMELÍK, J. a kol. *Mravnost, pornografie a mravnostní kriminalita*. 1. vyd. Praha: Portál, 2003. str.29

⁸³ PORADA, V. a kol. *Kriminalistika*. Brno: Akademické nakladatelství CERM, 2001. str.508

- *okamžik získání první informace, z nichž vyplývá důvodné podezření ze spáchání trestného činu (tzv. počáteční vyšetřovací situace),*
- *okamžik, v němž shromáždění jisté sumy informací dovoluje vytyčit vyšetřovací verze,*
- *okamžik, v němž na základě prověrky vyšetřovacích verzí je možno odmítnout všechny verze až na jedinou,*
- *okamžik, v němž je vyšetřování skončeno a vyšetřovatel přikročí ke zpracování závěrečné zprávy a návrhu konečného opatření nebo činí meritorní rozhodnutí podle příslušných ustanovení trestního řádu.⁸⁴*

Podle posouzení, zda existující vyšetřovací situace umožňuje úspěšné dosažení cíle vyšetřování nebo je-li dosažení cíle ztíženo nebo dokonce znemožněno, třídíme vyšetřovací situace na příznivé a nepříznivé. Nejběžnějším typem nepříznivé vyšetřovací situace jsou tzv. problémové situace. Pro tyto situace je typické, že je v nich část informací známa, avšak část je buď neznáma nebo je obecná či málo specifická. V tomto případě tedy nebývá vyšetřovatel schopen spolehlivě určit, zda jde o fakt významný nebo nevýznamný. Dalším druhem nepříznivých vyšetřovacích situací jsou konfliktní situace. Může v nich jít například o konflikt mezi obviněným a vyšetřovatelem.⁸⁵

Dle výchozích souborů informací zjišťovaných po oznámení nebo zjištění podezření ze spáchání trestného činu a také díky charakteristickým zvláštnostem jednotlivých skupin trestných činů, je možno uvést tři typické vyšetřovací situace u mravnostní trestné činnosti:

- *soubor informací nasvědčuje tomu, že se skutek stal a že jej spáchala konkrétní osoba, jejíž totožnost je známa. V další fázi vyšetřování se činnost zaměřuje podle toho, zda je pachatel k dosažení nebo zda je potřebné vypátrat jeho pobyt. Nejpříznivější situace nastává, jestliže pobyt pachatele je znám a je možné zahájit trestní stíhání.*

---

⁸⁴ Tamtéž

⁸⁵ Tamtéž str.509

- *soubor informací nasvědčuje tomu, že skutek se stal, nelze však učinit závěr o konkrétně určité osobě pachatele. Na základě modu operandi, stop zajištěných na místě činu, výpovědí svědků, poškozených a dalších operativně pátracích a vyšetřovacích úkonů je činnost orgánů činných v trestním řízení směřována na zjištění pachatele. Je prováděno pátrání na základě více či méně určitých informací k osobě pachatele, je pátráno po věcech, jejichž prostřednictvím lze totožnost pachatele zjistit a jsou prováděny další úkony a činnosti směřující k objasnění věci.*
- *soubor informací nenasvědčuje tomu, že byl spáchán trestný čin. Na základě shromážděných informací, stop z místa události a dalších úkonů provedených v počáteční fázi vyšetřování lze již s určitostí vyloučit, že byl spáchán trestný čin. Další činnost směřuje k potvrzení těchto výchozích informací, zjištění, zda se nejedná např. o přestupek nebo jiný delikt a následné vyřízení věci.⁸⁶*

V prvním případě vyšetřující zaměřuje svoji pozornost a úsilí k nalezení dalších informací, pramenům důkazů, které by následně podpořili či vyvrátili výpověď jedné ze zúčastněných stran. K tomuto vyhledávání informací a pramenů důkazů přistupuje vyšetřovatel v počáteční etapě vyšetřování. V této první etapě vyšetřování se provádí detailizace výpovědi k popisu způsobu spáchání, popisu situace před a po spáchaném činu. Poté na základě důkladné analýzy výpovědi se zpravidla provádí prověřovací úkony jako jsou: rekonstrukce, rekognice, vyšetřovací pokus, prověrka na místě apod. Také se doporučuje vyžádání si znaleckého posudku z oblasti psychologie.

V druhém případě se v počáteční etapě vyšetřování soustřeďuje veškeré úsilí ke zjištění totožnosti pachatele. Aby zjištění totožnosti pachatele bylo nade všeí pochybnost prokázáno je potřeba úzké součinnosti vyšetřovatele s policejními orgány, konkrétně tedy v případě sexuálních trestných činů s pracovníky kriminální policie. Důležité pro identifikaci pachatele je jeho popis, informace o jeho pohybu, návycích a předpokládaném způsobu života. Kriminalistická evidence hraje nezbytnou roli v této vyšetřovací situaci.

---

⁸⁶ STRAUS, J. a kol. *Kriminalistická metodika*. 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2008. str.130

V třetím případě bývá po prověření dosud nashromážděných materiálů většinou ihned možné sdělit obvinění určité osobě. V této vyšetřovací situaci počáteční etapa vyšetřování přechází plynule do další etapy. Vypadá tedy tento případ pro vyšetřování nejjednodušší a nejpříznivější.⁸⁷

Následně pokud je tedy pachatel s určitostí identifikován a bylo možné sdělit mu obvinění a posléze zahájit trestní stíhání po jeho osobě, lze typické vyšetřovací situace rozdělit dle přístupu obviněného k okolnostem kladeným mu za vinu a důkazům z nich. Z tohoto hlediska lze hovořit o těchto vyšetřovacích situacích:

1) obviněný trestný čin doznává,

2) obviněný trestný čin popírá,

- jakoukoliv přítomnost či kontakt s obětí

- použité násilí nebo intenzitu útoku, doznává ale přítomnost na místě a sexuální kontakt s obětí,

3) obviněný odmítá vypovídat a mlčí.⁸⁸

Přístup obviněného k okolnostem kladeným mu za vinu a důkazům o nich bývá jen jedním z prvků vyšetřovací situace. Takže se v rámci výše uvedených třech typických druhů těchto vyšetřovacích situací můžeme setkat s celou řadou podskupin.⁸⁹

S vyšetřovací situací, od které se odvíjí další postup vyšetřování trestného činu, velmi blízce souvisí stanovení vyšetřovacích verzí. Sexuální trestné činy však představují pestrou a širokou škálu různorodých trestných činů, jež mají společný znak řadící je do této skupiny trestných činů. Tímto společným znakem je sexuální motiv.⁹⁰ Přičemž vyšetřovací situace se musí řešit s cílem zjištění objektivní pravdy,

---

⁸⁷ KONRÁD, Z. a kol. *Metodika vyšetřování jednotlivých druhů trestných činů*. 3. vyd., Praha: Policejní akademie České republiky, 1999. str. 82

⁸⁸ MUSIL, J. a kol. *Metodika vyšetřování jednotlivých druhů trestných činů*. Praha: Karolinum, 1993, str.39-40

⁸⁹ KONRÁD, Z. a kol. *Metodika vyšetřování jednotlivých druhů trestných činů*. 3. vyd., Praha: Policejní akademie České republiky, 1999. str. 83

⁹⁰ STRAUS, J. a kol. *Kriminalistická metodika*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2008. str.131

nikoliv pouhé prokázání viny určité osoby. Tento obecný požadavek je všeobecně platný, ale u sexuálních trestných činů nabývá na důležitosti a to z toho důvodu, že u této kategorie trestných činů se poměrně často objevují křivá obvinění.⁹¹

Důležité ke kapitole typických vyšetřovacích situací je třeba zejména zmínit případy, kdy se jedná o méně závažné sexuální trestné činy. Tyto sexuální trestné činy jsou často charakteristické svými vyšetřovacími situacemi, jež trpí nedostatkem materiálních stop. To vede neodvratně k situaci kdy proti sobě stojí dvě zcela odlišné výpovědi, bez větší možnosti se dopátrat objektivní pravdy v daném případě. V těchto případech má tedy výrazný vliv na vyšetřování chování samotné předpokládané oběti. Především zde hraje roli doba oznámení trestného činu a její souvislost s předpokládanou dobou spáchání trestného činu, schopnost spolupráce oběti při vyšetřování a její případná konstrukce lživých tvrzení.⁹²

4.5. Zvláštnosti předmětu vyšetřování

Předmět vyšetřování v sobě obsahuje zejména předmět dokazování. Za předmět dokazování považujeme skutečnosti, které jsou právně relevantní. Tyto skutečnosti musí být proto zjištěny procesním způsobem. Zvláštnosti předmětu vyšetřování se specifikují v daných metodikách vyšetřování. Tyto zvláštnosti lze považovat za typické pro daný druh trestných činů. Úkolem metodiky je tedy upozornění na ty skutkové okolnosti, jejichž dokazování je pro daný druh trestného činu typické, zvláště důležité či obtížné. Avšak součástí předmětu vyšetřování nejsou jen právně relevantní fakta, nýbrž také fakta, jež jsou důležitá pro nalezení důkazně relevantních faktů, nebo pro stanovení taktiky vyšetřování.⁹³

Přitom u všech sexuálních trestných činů je nezbytné vyšetřit a dokázat především znaky jednotlivých skutkových podstat a také nezapomenout na skutečnosti uvedené v § 89 odst.1 trestního řádu. V tomto ustanovení trestního řádu je stanoven základní rámec a rozsah dokazování v trestním řízení.⁹⁴

---

⁹¹ MUSIL, J., KONRÁD, Z., SUCHÁNEK, J. *Kriminalistika*. 1.vyd., Praha: 2001, str. 426

⁹² MUSIL, J. a kol. *Metodika vyšetřování jednotlivých druhů trestných činů*. Praha: Karolinum, 1993, str.40

⁹³ PORADA, V. a kol. *Kriminalistika*. Brno: Akademické nakladatelství CERM, 2001. str.509

⁹⁴ MUSIL, J. a kol. *Metodika vyšetřování jednotlivých druhů trestných činů*. Praha: Karolinum, 1993, str.40

K obecným informacím, které musí být v průběhu vyšetřování mravnostní trestné činnosti zjištěny patří zejména:

- *stanovení místa a času spáchání,*
- *způsob spáchání skutku, jeho rozsah a následek,*
- *zjištění stop na místě činu,*
- *příchodová a odchodová cesta pachatele na místo činu,*
- *pomůcky, které pachatel použil ke spáchání,*
- *způsob zakrývání činu,*
- *informace od oběti, zejména jak přišla ke kontaktu s pachatelem, zda jej může identifikovat a podle jakých znaků, zda pachatele zná, jak dlouho a odkud, zda s pachatelem vedla rozhovor, obsah rozhovoru a jeho délka (důležité pro zjištění eventuálního podílu oběti na jejím ataku pachatelem, např. zda vyprovokovala pachatele k možnému pohlavnímu styku) apod.,*
- *zda pachatel použil násilí, v čem spočívalo, jeho intenzita, kam násilí směřovalo, zda použil k násilí předmět a jaký apod.,*
- *způsob obrany oběti, její intenzita, zda obrana zanechala na oděvu a těle pachatele stopy, jaké intenzity, zda mohl vyhledat lékařské ošetření apod.,*
- *svědci, kteří mohli útok vidět a podat k němu informaci,*
- *kdy, komu a kým byl skutek oznámen,*
- *zda poškozená vyhledala lékařskou pomoc a další.*⁹⁵

---

⁹⁵ STRAUS, J. a kol. *Kriminalistická metodika*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2008. str.132

4.6. Zvláštnosti podnětů k vyšetřování

Podnět k vyšetřování bývá vymezen jako soubor informací, jež slouží jako základ pro vyslovení hypotézy o možném spáchání trestného činu.⁹⁶

V metodikách se rozebírají a rozpracovávají zvláštnosti podnětů k vyšetřování kvůli tomu, že u rozdílných druhů trestných činů jsou tyto podněty různé.

Jako typické podněty zahájení vyšetřování se uvádí:

- *oznámení občanů,*
- *oznámení orgánů a organizací, firem apod.,*
- *anonymní oznámení,*
- *sebeobviňování, vlastní poznatky orgánů policie získané operativně pátracími prostředky a operativní technikou.*⁹⁷

Typickými podněty k vyšetřování u mravnostní trestné činnosti jsou zejména oznámení občanů. Konkrétně se jedná o svědky dané trestné činnosti, oběti, rodiče obětí, učitele ve školách apod. Dalším podstatným podnětem k vyšetřování mravnostní trestné činnosti jsou oznámení institucí, zejména oznámení učiněná zdravotnickými zařízeními. Pokud jde však o mravnostní delikty páchané na dětech pak jsou to nejčastěji oznámení škol či předškolních zařízení. Jako podnět k vyšetřování těchto specifických trestných činů je nezanedbatelné oznámení pracovníků policie. Ovšem neuplatňuje se zdaleka tak často jak by se mohlo zdát. Z hlediska četnosti je výrazně za výše jmenovanými typickými podněty. Avšak naopak tomu je u trestných činů šíření pornografie či obchodování s lidmi a jim podobné. U těchto trestných činů dochází k zjištění a následnému oznámení především ze strany pracovníků policie.⁹⁸

Nejvýraznější zvláštnosti podnětů k vyšetřování mravnostní trestné činnosti vyplývají ze samé podstaty těchto trestných činů, při kterých dochází k jednání

---

⁹⁶ Tamtéž

⁹⁷ PORADA, V. a kol. *Kriminalistika*. Brno: Akademické nakladatelství CERM, 2001. str.509

⁹⁸ STRAUS, J. a kol. *Kriminalistická metodika*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2008. str.133

dotýkajícího se nejintimnějších stránek života člověka. Dochází k silnému zásahu do psychiky oběti, jež může přetrvávat měsíce, roky, často i celý zbytek života. Z důvodu tohoto velice silného doprovodného emotivního efektu pak velmi často dochází k opožděnému oznámení. Také proto jsou častými oznamovateli osoby blízké oběti, ať už přátelé, rodiče či učitelé, kteří oznámení učiní v důsledku toho, že se jim poškozená osoba svěřila. K opožděnému oznámení také často dochází kvůli strachu z vysvětlení rodičům, partnerovi, příbuzným a to například z důvodu utajení náhodného sexuálního styku. V případech, kdy jsou oběťmi děti, může docházet k tomu, že nejsou schopny rozeznat škodlivost a trestnost činu jež prožili. Mohou se také stydět o něm hovořit či dokonce se domnívat, že samy provedli něco špatného. I v těchto případech dochází k opožděnému oznámení trestného činu.⁹⁹

Další zvláštností je i skutečnost, že řada oznámení mravnostní trestné činnosti je poznamenána snahou poškozených utajit delikt z různých důvodů. Nejvýznamnější důvody jsou jednak to, že oběť nedůvěřuje objektivnosti a diskrétnosti vyšetřování a s tím souvisejícímu výsledku vyšetřování a také to, že se oběť obává další psychické a morální újmy. Tuto újmu mohou spatřovat v podobě ostudy ve škole, ztráty přátelských vazeb, přístupu příbuzných apod. Oběti však může také hrozit újma fyzická a to ze strany pachatele. Obává se, že se pachatel pokusí pomstít za její oznámení. Ještě nebezpečnějšími mohou být situace, kdy pachatel přislíbí, že už se tento čin nebude opakovat, pokud se o něm nikdo nedozví. A naopak vyhrožuje opakováním v případě prozrazení.

Zvláštností podnětů je také fakt, že vyvolané negativní emoce mohou vést k zveličování, nadsazování mravnostního deliktu. Také zde dochází k snaze bagatelizovat podíl oběti na jednání pachatele. Obzvláště, když se oběť před spácháním trestného činu chovala směrem k pachateli vyzývavě, koketně, svolila k určitým intimnostem či se před pachatelem obnažovala.¹⁰⁰

Se specifickými znaky této trestné činnosti také souvisí častá oznámení o spáchání sexuálních trestných činů, jež jsou falešná. Motivací těchto nepravdivých

---

⁹⁹ KONRÁD, Z. a kol. *Metodika vyšetřování jednotlivých druhů trestných činů*. 3. vyd., Praha: Policejní akademie České republiky, 1999. str. 84

¹⁰⁰ STRAUS, J. a kol. *Kriminalistická metodika*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2008. str.133

oznámení je mnoho. Nejčastějšími jsou například: msta za nehody v partnerských vztazích, msta za ukončení nebo odmítnutí intimních vztahů, těhotenství z mimomanželského vztahu, msta za nehody s učitelem či vychovatelem, strach z pozdního návratu domů, obava z odhalení mimomanželských pohlavních styků ať už manželem či rodiči a u dětí to mohou být chorobné sexuální fantazie.¹⁰¹

Podnětem pro nepravdivé oznámení sexuálních trestných činů mohou být i poměry v rodinném prostředí. V tomto případě je oznámeno pohlavní zneužívání dítěte, kde oznamovatelem je matka a pachatelem má být otec dítěte. Dochází k tomu, že oznámení pohlavního zneužívání dítěte bývá motivováno manželskými rozepřemi či zjištěnou nevěrou manžela a trestní stíhání má být odplatou. Této situaci je potřebné věnovat zvýšenou ostražitost a pečlivě zkoumat takové oznámení matkou.¹⁰²

4.7. Zvláštnosti počátečních úkonů a opatření

Úkolem jednotlivých metodik vyšetřování jsou počáteční úkony a opatření systematizovat, rozebrat a stanovit jejich posloupnost ve vyšetřování. Velmi často se jedná o neodkladné úkony a musí být prováděny s rychlostí za účelem zjistit relevantní informace a důkazy. Dále je nutné provést úkony obecně bezpečnostního charakteru jako jsou zajištění bezpečnosti silničního provozu, zdravotní pomoc apod. V neposlední řadě uskutečnit ty úkony, které umožní první zásah na místě činu.

Okruh prvotních vyšetřovacích a operativně pátracích úkonů je u rozličných druhů trestných činů různý. Je tomu tak proto, že okruh stop, na jejichž výskyt jsou tyto úkony vázány. Také trvanlivost těchto stop je rozdílná.¹⁰³

Počátečními vyšetřovacími úkony a opatřeními při vyšetřování mravnostních trestných činů rozumíme zejména:

- 1) výslech oznamovatele trestného činu,

---

¹⁰¹ MUSIL, J. a kol. *Metodika vyšetřování jednotlivých druhů trestných činů*. Praha: 1993, str.40

¹⁰² STRAUS, J. a kol. *Kriminalistická metodika*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2008. str.133

¹⁰³ PORADA, V. a kol. *Kriminalistika*. Brno: Akademické nakladatelství CERM, 2001. str.509

- 2) výslech poškozeného,
- 3) ohledání místa činu,
- 4) prohlídka těla oběti a pachatele,
- 5) pátrání po pachateli,¹⁰⁴

1) Výslech oznamovatele

Výslech oznamovatele dělíme na dva druhy a to na výslech oznamovatele, jež byl očitým svědkem trestného činu a na výslech oznamovatele, jež informace o trestném činu získal zprostředkovaně.

Výslech očitého svědka se zaměřuje především na získání popisu místa činu, času a způsobu spáchání trestného činu. Velmi důležitým je také fakt, zda oznamovatel zná pachatele či nikoliv a také zda zná oběť. Je zjišťováno jakým způsobem se na místo činu dostal, co posléze upoutalo jeho pozornost a kdo další byl na místě činu přítomen. Dále je výsledkem zjišťováno jednání pachatele a jeho způsob útoku a zda bylo použito násilí a v jaké míře. Poté zjišťujeme jak oběť na toto jednání pachatele reagovala, jak se bránila či zda volala o pomoc apod. S tím souvisí následné vyvrácení či potvrzení způsobu obrany oběti. Na základě posouzení, že obrana je či není věrohodná je možné určit v následné etapě vyšetřování, zda šlo o skutečný trestný čin a nikoliv falešné oznámení. Důležité je nepochybně i zjištění, zda svědek slyšel rozhovor pachatele a oběti, o čem hovořili, jak se po činu chovali a kam odešli. Současně je nezbytně nutné objasnit vztah oznamovatele k pachateli a oběti a důvod podání oznámení, případný důvod proč podal oznámení opožděně. V závěru výslechu je doporučeno položit otázku, co učinil oznamovatel, jež byl očitým svědkem k překažení spáchání nebo dokončení trestného činu.¹⁰⁵

Výslech oznamovatele, který sám nebyl očitým svědkem činu a o spáchání mravnostního trestného činu získal informace zprostředkovaně, se zaměřuje

---

¹⁰⁴ STRAUS, J. a kol. *Kriminalistická metodika*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2008. str.133

¹⁰⁵ KONRÁD, Z. a kol. *Metodika vyšetřování jednotlivých druhů trestných činů*. 3. vyd., Praha: Policejní akademie České republiky, 1999. str. 85

zejména na zdroj informací k případu a chování osoby, která informace poskytla. Zaměřujeme se tedy na to, abychom zjistili místo, dobu a způsob spáchání trestného činu, popis osob, které měly být přítomny na místě činu a zejména popis pachatele. Dále jakým způsobem oznamovatel tyto informace získal. Kdo byl iniciátorem rozhovoru, o čem se rozhovor vedl a to kladením důrazu na detaily, či nebyl- li pouze náhodným posluchačem cizího rozhovoru. Dále jaký vztah má oznamovatel k iniciátoru rozhovoru, k poškozenému nebo k pachateli. A v neposlední řadě, co je oznamovateli známo o pachateli a poškozeném.¹⁰⁶

Zvláštní postavení v této kategorii oznamovatelů mají rodiče nezletilých poškozených. Při výslechu těchto specifických oznamovatelů je kromě výše uvedených skutečností vždy nutno také objasnit další skutečnosti, jako jsou například, kolikrát byl rozhovor s nezletilým opakován, jak se nezletilec po činu choval, co bylo zvláštní či odlišné na jeho chování. Podstatné pro vyšetřování je také, zda byl poškozený nezletilý prohlédnut lékařem, kdy k takové prohlídce došlo a který lékař ji provedl, stručný popis obsahu rozhovoru s lékařem, zda existují a kde se nacházejí věcné důkazy související s činem. Mohou to být šaty, prádlo či dárky od pachatele apod. Podstatná je ovšem i charakteristika poškozeného, samotnými rodiči.¹⁰⁷

Protokol o výpovědi rodičů musí být ovšem přesný a podrobný, protože zobecněné poznatky kriminalistické praxe nám ukazují, že rodiče vzhledem k jejich zaujatosti, často ovlivňují výpověď či zveličují dramatickosti skutečností. Toto zkreslování skutečností podstatných pro vyšetřování trestného činu může vést až k vyvolání dojmu, že byl trestný čin opravdu spáchán, i když nebyl. Opakem tohoto chování je situace, kdy rodiče danou událost zlehčují a bagatelizují. Často tak činí z důvodu zachování dobré pověsti rodiny nebo pro to, že se stydí nebo cítí vinu za svou vlastní nedbalost, jež mohla k činu přispět. V tomto případě mohou působit i na výpověď poškozeného nezletilce, jejich dítěte.¹⁰⁸

---

¹⁰⁶ STRAUS, J. a kol. *Kriminalistická metodika*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2008. str.134

¹⁰⁷ KONRÁD, Z. a kol. *Metodika vyšetřování jednotlivých druhů trestných činů*. 3. vyd., Praha: Policejní akademie České republiky, 1999. str. 85

¹⁰⁸ MUSIL, J. a kol. *Metodika vyšetřování jednotlivých druhů trestných činů*. Praha: Karolinum, 1993, str.42

2) Výslech poškozeného

Dalším z typických vyšetřovacích úkonů při vyšetřování mravností kriminality je výslech samotného poškozeného. Tento výslech je pro vyšetřování sexuálních trestných činů jedním z nejpodstatnějších důkazů. Poškozený je totiž pro nás cenným zdrojem informací o pachateli, způsobu spáchání, místě činu a dalších důležitých informací, které mohou významným způsobem přispět k vyšetření věci.¹⁰⁹ Oznamovatel, který je současně poškozeným, má obvykle výrazný zájem na vyšetření celé věci ve svůj prospěch. Proto může v zájmu usvědčení pachatele za každou cenu, některé informace překrucovat a zveličovat. Také dochází k případům, kdy bývá motivován snahou utajit určité informace, jež jsou pro poškozeného nepříjemné. Proto se stává, že domnělý poškozený spáchání trestného činu předstírá a podle toho upravil svoji výpověď. K tomu dochází například u sexuálního styku, který byl dobrovolný, ale z obavy před rodiči, je posléze vydáván za vynucený. pro výslech oznamovatele, který je zároveň i poškozeným je proto důležité zvolit taktickou zásadu detailizace jednotlivých částí oznamované události. Jde tu o přesné vyjádření detailů, které jsou snadno ověřitelné a k dohledání. Touto základní kriminalistickou metodou výslechu je možné odhalit nepravdivé oznámení o spáchání trestného činu.¹¹⁰

Z výše uvedených důvodů je třeba výslech oznamovatele, který je současně poškozený, zaměřit především na zjištění následujících skutečností:

- přesné místo a doba spáchání trestného činu,
- způsob spáchání,
- způsob jednání pachatele,
- konkrétní formu a intenzitu násilí,
- popis pachatele,

---

¹⁰⁹ STRAUS, J. a kol. *Kriminalistická metodika*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2008. str.134

¹¹⁰ KONRÁD, Z. a kol. *Metodika vyšetřování jednotlivých druhů trestných činů*. 3. vyd., Praha: Policejní akademie České republiky, 1999. str. 86

- počet pachatelů,
- způsob obrany poškozené osoby,
- možná zranění způsobená pachatelovi,
- zda došlo k pohlavnímu styku a případné ejakulaci,
- zda již před trestným činem měla oběť pohlavní styk, s kým a kdy naposledy,
- obsah a způsob vedeného rozhovoru mezi obětí a pachatelem,
- jak se po činu oběť chovala, jestli byla u lékaře a kdy, jaké věci u sebe měla a
- zda-li ji pachatel něco odcizil nebo jestli při činu něco ztratila,
- zda pachatele zná či nikoliv,
- důvod proč učinila oznámení opožděně,
- okruh svědků a případný druh vztahu poškozené k nim a pachateli.¹¹¹

V případě, že je poškozenou osobou nezletilý, je třeba výslech provést se zvýšenou opatrností a pečlivě volit způsob a rozsah výslechu. Pokud se jedná o výslech dětí doporučuje se použít speciálních názorných pomůcek. K tomuto účelu slouží demonstrační pomůcky "Jája a Pája".¹¹² Použití těchto loutek má však přísné zásady, jichž se musí vyšetřovatel řídit. Mezi tyto specifické zásady patří například: navázání kontaktu s dítětem a volení výrazových prostředků, jimž dítě rozumí, loutky je třeba představit, avšak vyvarovat se vnucování dítěti, dítě by se k nim mělo chovat přirozeně a počkat až na jeho reakci na ně, při výslechu využít spontánnosti dítěte, vyvarovat se rušivých jevů, jež by pozornost dítěte odváděly, nepřetěžovat dítě a po jeho zjevné únavě převést jeho pozornost jinam a po opadnutí únavy vhodným způsobem dítě zpátky navést na řešený okruh otázek, neukončovat výslech naráz, ale nechat dítě si s loutkami dále hrát, případně se zapojit do hry,

---

¹¹¹ Tamtéž

¹¹² STRAUS, J. a kol. *Kriminalistická metodika*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2008. str.134

pochválit dítě a tím eliminovat prožitky z vyšetřovaného případu, které byly znovu vyvolány výsledkem.¹¹³

Je třeba, aby tento výslech proběhl ihned po lékařské prohlídce nezletilce a dodržet všechna pravidla a zásady výslechu nezletilých, aby nemusel být znovu opakován. Také se doporučuje zaznamenat výpověď nezletilé osoby na záznamové zařízení, aby byly zachyceny autentické vyjadřovací schopnosti dítěte, pojmy a názory ze sexuální oblasti, které jsou v dětské řeči zcela odlišné.¹¹⁴

Společné pro všechny výslechy obětí je výrazné působení psychiky oběti trestného činu. Oběť je i často opakovaně nucena si rozpomínat na události, které ji způsobily fyzickou i psychickou újmu. Může tak docházet k opětovnému negativnímu zásahu do psychiky poškozeného. Hrozí tak při necitlivém přístupu k zhoršení a zesílení už tak vážných útrap. Proto je nezbytně nutné, aby vyšetřovatel byl na tento náročný výslech důkladně připraven a prošel nejen kriminalistickou, ale i psychologickou přípravou. Pochopitelně postupoval opatrně a ohleduplně k oběti.

3) Ohledání místa činu

Ohledání místa činu u mravnostních trestných činů je realizováno podle obecně platných pravidel, která určuje kriminalistická metodika a taktika. Místo činu u mravnostní trestné činnosti bývá značně různorodé. Může se nacházet ve volném terénu, v bytech nebo v různých neobytných prostorech. Takovými neobývanými prostory jsou například: sklepy, půdy, kůlny, různé nepoužívané průmyslové budovy, dokonce i výtah v bytovém domě.¹¹⁵

Při ohledání místa činu rozlišujeme, zda se toto místo nachází v interiéru či exteriéru. Podle toho, kde se místo činu nachází, postupujeme s určitou odlišností v ohledání takového místa. Jedná-li se o exteriér pak se vyšetřovatel zaměřuje zejména na stopy dokazující, že pachatel i poškozený, se na místě nacházely a

---

¹¹³ CHMELÍK, J. a kol. *Mravnost, pornografie a mravnostní kriminalita*. 1. vyd. Praha: Portál, 2003. str.127

¹¹⁴ KONRÁD, Z. a kol. *Metodika vyšetřování jednotlivých druhů trestných činů*. 3. vyd., Praha: Policejní akademie České republiky, 1999. str. 86

¹¹⁵ MUSIL, J., KONRÁD, Z., SUCHÁNEK, J. *Kriminalistika*. 1.vyd., Praha: 2001, str. 429

jeho pohybu. Naopak pokud se ohledání místa činu nachází v interiéru, je nutné se věnovat stavu konkrétního místa.

Jak už bylo výše uvedeno u ohledání v exteriéru se musí pozornost vyšetřovatele zaměřit zejména na stopy svědčící o pobytu pachatele i poškozeného na místě činu. Takovými stopami mohou být stopy obuvi, porušený či udupaný travní porost, vytlačené části těla jako jsou lokty a kolena, utržené knoflíky, zbytky oděvů, stopy automobilu atd. Tyto stopy také slouží k rozpoznání případného zápasu na místě a jeho intenzity. U ohledání místa činu v terénu je také nutno vytýčit hranice ohledání v co největším rozsahu. Musíme se totiž zabývat i místy, která se spácháním trestného činu souvisí. Takovým místem je kupříkladu místo, kde si pachatel svou oběť vytypuje. Obvykle na takovém místě nalézáme podstatně více stop, než tomu bývá na místě samotného sexuálního útoku. Důležitým nositelem stop mohou být také různé věci, které zůstaly na daném místě. Mohou to být třeba nedopalky od cigaret, různé zbraně, věci osobní potřeby. Tyto stopy už dnes s rozvojem testů DNA často slouží jako zásadní důkazy pro vyšetřování.¹¹⁶

Při ohledání místa činu v interiéru je nutné věnovat pozornost vyšetřování stavu konkrétního místa. Kupříkladu v bytě to může být např. postel, kanape, stůl, židle atd. U těchto míst musíme provést ohledání a zajištění jednotlivých součástí za účelem získání biologických stop. Jde často o prostěradla, ručníky, matrace, použité nádoby, sklenice a lahve, včetně jejich obsahu. Podobně jako u místa činu v exteriéru se ohledání zaměřuje na stopy zápasu. O tom nám obvykle napoví umístění a stav předmětů v interiéru. Stopami po průběhu zápasu bývají např.: rozbité nádoby, pohozený nábytek, roztržený závěs, poškozené umyvadlo.¹¹⁷

Jak již bylo výše uvedeno, řada mravnostních trestných činů je předstíraná a je tudíž nezbytné při ohledání místa činu věnovat maximální pozornost tzv. negativním okolnostem.¹¹⁸ To, že se jedná o falešný trestný čin, může napovědět třeba postavení nábytku v bytě nebo naaranžované předměty v trávě.

---

¹¹⁶ KONRÁD, Z. a kol. *Metodika vyšetřování jednotlivých druhů trestných činů*. 3. vyd., Praha: Policejní akademie České republiky, 1999. str. 86

¹¹⁷ Tamtéž

¹¹⁸ STRAUS, J. a kol. *Kriminalistická metodika*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2008. str.135

4) prohlídka těla oběti a pachatele

Samostatným objektem ohledání je zejména tělo oběti, jež slouží k nalezení stop trestného činu a zjištění jeho následků. Také oděv, který měla oběť v době útoku na sobě slouží jako důležitý nosič stop. Prohlídkou těla a oděvu oběti jsou zjišťovány především stopy násilí a stopy dokazující soulož.¹¹⁹

Prohlídka těla oběti se zaměřuje na nalezení stop typických pro násilí a stop po zápase mezi ní a pachatelem. Zkoumají se oděrky, škrábance, pohmožděniny a další typické stopy zápasu. Kromě nich mohou být nalezeny stopy od trávy, vlasy, chlupy, sliny, části kůže, zeminy typické pro určitou oblast. Při prohlídce těla oběti se jako nezbytným jeví i provedené lékařské vyšetření. Jestli se oběť stal nezletilý je rovněž nutné, aby se k jejich tělesné vyspělosti a určení rozdílu mezi zdánlivým a skutečným věkem, vyjádřil odborný lékař.¹²⁰

Prohlídka oděvu je další součástí ohledání oběti. Stejně jako u zkoumání těla oběti se i u zkoumání jejího oděvu zaměřuje prohlídka na stopy po zápase a násilí. Zjišťují se stopy krve na oděvu, stopy spermatu, tělních tekutin, roztrhané oblečení apod.

Pokud je pachatel znám a přítomen a nejlépe je dopaden bezprostředně po činu, mohou být prohlídkou jeho těla a oděvu nalezeny stopy po obraně oběti, jako jsou kousnutí, škrábance, modřiny. Při prohlídce těla a oděvu pachatele se postupuje stejně jako u prohlídky oběti. Stejně tak se jeví důležitým lékařské vyšetření, biologické stopy a stopy materiální.

I při této prohlídce se musí přistupovat opatrně k nalezeným stopám vzhledem k častým případům předstírání mravnostního trestného činu. Zejména dospělá osoba je schopna zfalšovat a naaranžovat biologické stopy a stopy po zápase, tak, že se laikovi na první pohled jeví nepochybné, že se trestný čin opravdu stal.

5) Pátrání po pachateli

---

¹¹⁹ KONRÁD, Z. a kol. *Metodika vyšetřování jednotlivých druhů trestných činů*. 3. vyd., Praha: Policejní akademie České republiky, 1999. str. 87

¹²⁰ MUSIL, J. a kol. *Metodika vyšetřování jednotlivých druhů trestných činů*. Praha: Karolinum, 1993, str. 42

Při pátrání po pachateli sexuálního trestného činu je podstatná doba oznámení. Pokud je oznámeno bezprostředně po činu, je zpravidla velká šance na rychlé dopadení pachatele. V souvislosti s bezodkladným oznámením a spoluprací s příslušníky kriminální policie hovoříme o tzv. pronásledování po horké stopě. Takové pronásledování pachatele je u tohoto druhu trestných činů neodkladným opatřením, které má za účel zabránit pachateli v pokračování v trestné činnosti a v pokusu vyhnout se trestní odpovědnosti.¹²¹

---

¹²¹ KONRÁD, Z. a kol. *Metodika vyšetřování jednotlivých druhů trestných činů*. 3. vyd., Praha: Policejní akademie České republiky, 1999. str. 87

5. Závěr

Prostituce je v naší společnosti vnímána jako negativní jev, který vzhledem k stále rostoucí životní úrovni obyvatel, získává ještě více na důležitosti. Obecně ji společnost považuje za nemorální, přesto však nebyla nikdy zcela vymícena. Právě naopak v dnešní době bourání hranic a globálního světa zažívá velký rozkvět a s jejím negativním působením se setkává stále více lidí. Pomyslným pozitivem dnešní doby je snad jen to, že pouliční prostituce postupně ustupuje a nahrazují ji sofistikovanější způsoby prostituce.

V České republice se stále potýkáme s nedostatečnou právní úpravou, která by prostituci definovala a stanovila jasná pravidla pro její vykonávání. Vzhledem k aboličnímu přístupu, který stát zastává, jsou negativní jevy spojené s prostitucí stále velmi časté. Jedná se především o trestnou činnost týkající se obchodu s lidmi, týrání a omezování osobní svobody a drog. Ale také se tyto negativní jevy dotýkají dětí a mládeže. V tomto směru již trestní zákoník, z. č. 40/2009 Sb. upravil v § 190 omezení prostituce ohrožující mravní vývoj dětí, avšak při absenci komplexního právního předpis je tato ochrana dětí a mládeže nedostatečná.

Řešením problému prostituce a kuplířství může být změna přístupu státu. Tato změna může být buď směrem k reglementačnímu přístupu, a nebo naopak směrem k větší míře represe. Obecně lze spíše doporučit přiblížení se nizozemskému či rakouskému modelu přístupu k prostituci. To by znamenalo ucelenou právní úpravu, nejlépe ve formě samostatného zákona, ve kterém by byly upraveny všechny pojmy související s prostitucí. Ať se zákonodárce rozhodne pro tu či onu variantu právní úpravy, je nutné k fenoménu prostituce přistoupit zodpovědně a zabývat se jí v celé její šíři.

Seznam použité literatury

Monografie:

BARRY, K. *The prostitution of sexuality*. 1.title, NYU Press: 1995. 504 s.

HENDRYCH, D. a kol. *Právní slovník*. 3.vyd., Praha: C.H.BECK, 2009. 1488 s.

CHMELÍK, J. a kol. *Mravnost, pornografie a mravnostní kriminalita*. 1. vyd. Praha: Portál, 2003. 201 s.

CHMELÍK, J., IVOR, J., PORADA, V. *Trestní právo hmotné*. Praha: Linde, 2007, 279 s.

KONRÁD, Z. a kol. *Metodika vyšetřování jednotlivých druhů trestných činů*. 3.vyd. Praha: Policejní akademie České republiky, 1999. 219 s.

MUSIL, J. a kol. *Metodika vyšetřování jednotlivých druhů trestných činů*. Praha: Karolinum, 1993. 180 s.

MUSIL, J., KONRÁD, Z., SUCHÁNEK, J. *Kriminalistika*. 1.vyd. Praha: C.H. Beck, 2001. 512s.

NOVOTNÝ, O., ZAPLETAL, J. a kol. *Kriminologie*, 2.vyd. Praha: ASPI, 2004. 452 s.

PORADA, V. a kol. *Kriminalistika*. Brno: Akademické nakladatelství CERM, 2001. 746 s.

PORADA, V. a kol. *Kriminalistika*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2007. 309 s.

PORADA, V. a kol. *Kriminalistické, forenzní a právní souvislosti identifikace osob podle funkčních a dynamických znaků*. Praha: Vysoká škola Karlovy Vary, 2010. 174 s.

STRAUS, J. a kol. *Kriminalistická metodika*. 2.vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2008. 315 s.

STRAUS, J., PORADA, V. *Systém kriminalistických stop*. 1. vyd. Praha: Vydavatelství PA ČR, 2006. 167 s.

ŠČERBA, F., *Výběrová bibliografie článků z trestního práva 1997 - 2005*. Praha: Linde, 2006. 239 s.

Odborný časopis:

BLATNÍKOVÁ, Š. Sexuální vykořisťování dětí. *Kriminalistika*. 2011, roč. 44, č. 2, str. 91- 99.

HLAVÁČEK, J. Národní databáze DNA - pohled z druhé strany. *Trestněprávní revue* 2004, roč.3, č.4 , str. 112-115

CHROMÝ, J. Nejstarší řemeslo v novém trest. zákoníku (k trestnému činu provozování prostituce ohrožující mravní vývoj dětí v širších právních souvislostech), *Trestní právo*. 2011, č. 3, s. 18-24.

KOŽINA, J. Právní aspekty využití analýzy DNA pro identifikační účely. *Kriminalistika* 2011, roč.44, č. 1, str. 27-37

VAŇKOVÁ, I. Prostituce a trestné činy s ní spojené. *Všehrd 1997/1998*, roč.29, č.5, str. 25-51

VANTUCH, P. Národní databáze DNA a odběr biologického materiálu obviněným. *Trestněprávní revue* 2004, roč.3, č.1, str. 1-5

Internetové zdroje:

LA STRADA, Dostupné na: < <http://www.strada.cz/index.php/cz/kdo-jsme/o-nas> >.

MARTINEC, Jan. *Kriminalita podle policejních statistik stoupá, nejvíce přibylo mravnostní*. Mediafax.cz, [cit.. 25. října 2011] Dostupné na < <http://www.mediafax.cz/print/domaci/3191649-Kriminalita-podle-policejnich-statistik-stoupa-nejvice-pribylo-mravnostni> >.

MVČR, *Zahraniční přístupy k problémům souvisejícím s prostitucí*. Archiv - červen 2008, [cit. 20. října 2011] Dostupné na: <<http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/prevence/priority/prostituce2/pril2.html> >.

MVČR, *Prostituce - Výzkumy*, mvcr.cz, [cit. 24. října 2011]. Dostupné na : < <http://www.mvcr.cz/clanek/prostituce-vyzkumy.aspx> >.

PALEČKOVÁ, Tereza. *Zákon o obětech trestné činnosti posílí jejich práva a ochranu*. Justice.cz, 11. července 2011 [cit. 20. července 2011] Dostupné na < <http://portal.justice.cz/Justice2/MS/ms.aspx?j=33&o=23&k=2375&page=5> >.

VANTUCH, Pavel. *Kriminalita a databáze DNA* [online]. pravniradce.ihned.cz, 26. března 2009 [cit. 16.října 2011]. Dostupné na < http://pravniradce.ihned.cz/c4-10078260-36435450-F00000_detail-kriminalita-a-databaze-dna >.

ŽÁKOVÁ, Markéta. *Prostituce charakteristika* [online]. icm.cz, 11. března 2010 [cit. 15.10.2011]. Dostupné na < <http://www.icm.cz/prostituce-charakteristika> >.

Právní předpisy:

aktuální znění: zákon č. 108/2006 Sb. zákon o sociálních službách

aktuální znění: zákon č. 14/1961 Sb. zákon o trestní řízení soudním

aktuální znění: zákon č. 204/2006 Sb. zákon o poskytování peněžité pomoci obětem trestné činnosti

aktuální znění: zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů

aktuální znění: zákon. č. 300/2005 Z.z., slovenský trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů

Seznam klíčových slov / List of key words

kriminalistika	criminalistics
prostituce	prostitution
kuplířství	pimping
sexuální trestné činy	sexual offenses
prostitutka	prostitute
pachatel	offender
oběť	victim
svědek	witness
vyšetřování	investigation
právní úprava	legislation
historie prostituce	history of prostitution
typické stopy	typical traces
biologické stopy	biological traces
paměťové stopy	memory traces
místo činu	scene
trestní zákoník	criminal Code
trestný čin	crime
databáze DNA	DNA database

Shrnutí

Práce se věnuje kriminalistické charakteristice sexuálních trestných činů, přičemž zvláštní důraz je kladen na mravnostní kriminalitu a její právní úpravu. Také typické způsoby páchaní sexuálních trestných činů nejsou opomenuty.

Samostatnou částí práce jsou témata prostituce a kuplířství, u kterých se práce zaměřuje na historii a právní aspekty prostituce. V této kapitole nejen, že rozvíjí dosavadní právní úpravy, ale i popisuje směřování do budoucna.

Díky rozboru metodiky vyšetřování trestných činů se zaměřením na sexuální trestné činy jsou následně vymezeny typické stopy, typické vyšetřovací situace, zvláštnosti předmětu vyšetřování, zvláštnosti podnětů k vyšetřování a zvláštnosti počátečních úkonů a opatření.

Prostřednictvím zjištěných skutečností jsou shrnuty aktuální právní přístupy k prostituci a kuplířství. Na základě takového shrnutí jsou nastíněny možnosti a způsoby řešení těchto problémů.

Summary

The work deals with the characteristics of criminal sexual offences, with particular emphasis on the moral crime and its legal regulation. Also typical ways of committing sex offenses are not forgotten.

A separate part of the work are the topics of prostitution and pimping in which the work focuses on the history and legal aspects of prostitution. In this chapter are developed the existing legal regulation and also there are focuses on future.

Thanks analysis methodology for investigating crimes with a focus on sexual offenses are then defined typical traces, typical investigative situations, traits subject of the inquiry, the specific stimuli for investigating traits and initial actions and measures.

Through the identified facts are summarized the current legal approaches to prostitution and pimping. Based on such summaries are outlined possibilities and solutions of these problems.

